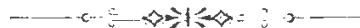

A
sopronyi magyar kir.
állami főreáliskola
9-ik évi
É R T E S Í T Ő J E
1883/84.

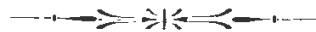
Közli:
Salamin Leo,
kir. igazgató.

Soprony.
Nyomatott Litfass Károlynál.
1884.

T a r t a l o m :

- I. Ulber-Jubilaem.
- II. A reáliskolák tanterve.
- III. Átmeneti intézkedések.
- IV. Érettségi vizsgálati utasítás.
- V. Adatok a tanoda történetéz.
- VI. A tanári kar működésének kimutatása.
- VII. A jövő tanév kezdetéről.
- VIII. Az ifjúság érdemsorozata az 1883/4. tanév végén.
- IX. Statistikai táblázatok.
- X. Ipariskola.
- XI. A sopronyi vasárnapi kereskedelmi iskola.

I.

ULBER-JUBILEUM.

(1883. december 8-án.)

„Harminczöt hosszú év tanári székből:
Reménynek szép, valónak égi bér!
Ujjászületni anynyi nemzedékben:
Munkálni lelkesedve ezrekér;
Fényt szórni szét az esz szövéténekével;
Virág-fakasztó hőt: szív melegével;
Irányt jelölni, rév felé vivőt
S küzdésre bírni fáradt, csüggedőt.“

Ujvári Béla.

„Harminczöt hosszú év tanári székből — Reménynek szép, való-
nak égi bér!“

Ez égi bér boldog osztályosa leve a lefolyt tanév kezdetével állami főreáliskolánk derék seniorja: Ulber Mátyás kartársunk. A tanári testület többi tagjai, kik mindnyájan még jó távol állanak ez égi bér elérésétől, a kiket még csak a „szép remény“ kecsegtet, csalogat, Ég tudja, meddig . . . , nem mulaszthatták el az alkalmat, hogy érdemdús tanártársuknak meg ne hozzák az őt méltán megillető ünneplést, meg-
tiszteltetést. Egy szerény ünnepet rendeztek kartársuk tiszteletére, nem hogy tüntessenek, hanem hogy a közoktatásügy terén 35 év óta lelkesen és lel-
kiismeretesen küzdő bajnok homlokára cserkoszorút tegyenek tiszteletük jeléül s azon érdemekért, melyeket magának a tudományok terjesztésével, az ifjuság nevelésével, a magyar társadalmi élet és nemzeti művelődés emelésére célzó buzgó és eredményes tevékenységével szerzett. A tanári pálya úgy sem alkalmas kedvező anyagi siker elérésére, rang és kitün-
tetések nyerésére; hírnév nem jár sem vele, sem utána. A tanárnak

hosszú és küzdelmes pályája alkonyán mi okozhatna nagyobb örömet, mint az őszinte elismerés általános nyilvánulása? Csak elismerése adóját kívánta tehát leróni a tanári testület azon határozatával, hogy a kartárs tanári működésének 35-ik évfordulóját ünnepélyesen megüli; mert ki a tanári székben oly pontosan és lelkiismeretesen eltöltött 35 évet, mint Ulber Mátyás, az méltán megérdemli, hogy kartársaitól ünnepeltessék s hogy az ifjuságnak és közönségnek is alkalom nyújtassék a hála és tisztelet nyilvánítására.

* * *

Ulber Mátyás Sopronyban született 1823 ik évi június 2-án. A bölcsészeti, jogi és hittani tanfolyamot szülővárosában az ág. evang. lyceumon 184 $\frac{3}{4}$ -ik évben befejezván, miután bölcsészeti, nevelési és hittani tudományokkal foglalkozva, Greguss Ágost társával együtt a tübingai és jenai egyetemeken még két esztendőt töltött vala, nevelői pályára lépett, melyen 1847-ik évi augusztus végéig működött. 1847-ben a sopronyi evang. lyceumban helyettes tanári alkalmazást nyert. Részt vett a magyar önvédelmi harcban; annak lezajlása után besorozták a cs. k. hadseregbe, hol 1 évig és 10 hónapig katonai kötelékben állott. A polgári életbe visszatérván, 185 $\frac{2}{3}$ -ik tanévben a sopronyi evang. lyceumon rendes tanárrá választották; 185 $\frac{3}{4}$ -ik évben pedig a sopronyi evang. gyülekezet által megnyitott alreáliskolához helyezték át. Itt működött 186 $\frac{7}{8}$ -ik tanév végéig; 186 $\frac{6}{9}$ -ben pedig a sopronyi kath. és evang. alreáliskolákegybeolvadása következtében a felekezeti jelleg nélkül létesült városi főreáliskolához rendes tanárrá neveztetett ki, mely minőségben az 1876-ik évi január 1-én államivá lett főreáliskolában is meghagyatván, a történelmi és földrajzi tudományok előadójaként mai napig sikeresen működik.

* * *

Ezen 60 évre terjedő életnek dióhéjban elmondott rajza lapokat töltene be, ha azon sokoldalu tevékenységet is ismertetni, méltatni akarnók, mely az Ünnepeltnek közbecsülést, közelismerést szerzett. El kellene kezdeni onnan, a midőn a haza szabadságának megvédésére kardot fogva, a szent küzdelemben emberül megállta helyét, s végezni a mainappal, midőn teljes testi és lelki épségben nemcsak a kathedráról hirdeti még mindig lelkesen a felvilágosodás igéit, hanem szülővárosa társadalmi és művelődési vállalatainak élén álló férfiak soraiban lankadatlan buzgalommal közreműködik a közügy emelésén is. Ő tesz a közügyért anynyit, a menyinyit más kenyérkereső pályán tenni képes alig volna. Az Ő érdemei rovására esik, hogy a szerénynek rendezett ünnepély oly magasztossá vált, hogy nemcsak tanártársai és az ifjuság, hanem a város intelligentiája és középosztálya is sietett Őt e napon üdvözölni s Iránta való tiszteletének, szeretetének kifejezést adni.

Az iskolai ünnepélyt megelőzőleg a Jubilansnak volt tanítványai, most már Soprony polgárai tisztelegtek az ünnepelt magánlakásán, hol ifj. Schneider Márton építő-mester tartott üdvözlő beszédet, miközben a hála és tisztelet jeléül és e szép nap emlékéül egy remekműnek

nevezhető álló órát nyújtott át a meghatott Tanárnak, kinek szemeiben az öröm harmatja csillogott. Egyes tisztelőitől és volt tanítványaitól is kapott az Ünnepelt ez emlékezetes napon nemcsak elismerő, őszinte szavakat és szerencsekívánatokat, hanem emlék-ajándékokat is, melyek meggyőzhették Öt, hogy „erény nem maradhat jutalom nélkül.“

Az iskolai ünnepély estve 7 órakor kezdődött az ezen alkalomra szépen diszített szabad- kézrajz termében. Nagy örömet okozott a tanári testületnek s tetemesen emelte az ünnepély fényét, jelentőségét, hogy Ngs Dr. Németh Antal, kir. tanácsos, győr-tankerületi főigazgató úr személyesen megjelent az ünnepélyen, nyilván így akarván példát adni nemcsak az ifjuságnak, hanem a szülőknek és a polgárságnak, hogy a tanári pályán becsülettel töltött 35 évi működés megérdemli az elismerést. Megjelentek az ünnepélyen még: a sopronyi kir. törvényszék küldöttsége, élén a közoktatásért lelkesülő elnökével Dr. Tóth-Hérics Jánossal; a városi köztörvényhatóság küldöttsége; továbbá a helybeli intézetek tanári testületei, illetve azok küldöttségei; az evang. Convent a torna és tűzoltó egyesület, az irod. és műv. kör; a takarékszövetkezeti egyesület választmánya stb; azonkívül a polgárság nagy része, közöttük nagy számmal az Ünnepelt volt hálás tanítványai.

Midőn az Ünnepelt Salamin Leo főreáliskolai igazgató karján megjelent, zajos éljenekkel fogadták. A főreáliskolai énekkar ima-előadásával kezdődött az ünnepély. Ennek elhangzása után a tanári testület nevében Bella Lajos tanár a meghatottság elfogódott és rezgő hangján üdvözlő beszédet intézett az Ünnepelthez, mely mély benyomást tett a jelenlevőkre. A beszéd így hangzik:

Szeretett Kartárs, Kedves Barátom!

Intézetünk örömnépe van ma. A Te működésed 35. évfordulójának ünnepe. Önzetlen szívből fakadó tiszta örömmel üdvözöllek kartársaim, a Te igaz barátaid nevében ez ünnepnapon.

35 év — egy csepp az idők végtelen oceanjában — porlandó embernek egész élet. És ezt az életet Te egy fáradságos, de magasztos hivatásnak: az ifjuság nevelésének szenteléd.

Vetni — nem önmaga — hanem a nemzet, az egész emberiség számára, ez a tanár hivatása. A mag, mit elhint, a jó igaz és szép eszméi; a talaj, mely ezeket befogadja, az ifjuság romlatlan lelke, ártatlan szíve.

Mily magasztos, fenséges hivatás!

Ebből sarjad fel a tudat, mely serkent, buzdít, hevít, és lelkesít tövises pályánkon.

Ebből villan fel a tudat, mely újra kelti szárnyra lelkünket, ha félreértés, el nem ismerés vagy háladatlanosság elzsibbasztanák.

Téged 35 éven át vezérelt e tudat. 35 év a statisztikusnál egy emberöltő nálad a tanárnál 4 generáció!

Négy nemzedéket tanítál Klio ércszavára hallgatni. Négy nemzedékkel közléd az életmesterének bölcs tanácsait. Négy nemzedék szívében gyújtád lángra az érzelmeink legszentebbikét: a h a z a s z e r e t e t e t.

És igéd nem vala puszta szó.

Tekints körül!

Im egybegyűltenek, kik szeretettel csüngtek ajkidon, tanui áldásos működésednek.

Itt vannak ők — már java férfiak! — kik pályád kezdetén első hallgatták tanító szavadat.

Nagy idők jártak akkor.

Az ember geniusa megkezdte volt diadalutját. Nálunk is hajnalodott és csakhamar felvirradt a szabadság tündöklő napja.

Uj élet tengernyi árpai hatották át a világot; nyomukban ezer meg ezer virág kel vala és közepén e második édennek boldog emberek fontak koszorut az anynyit szenvedett Haza szent homloka körül.

De vad fürgeteg jött, hogy elpusztítsa azt, mit századok reménye epedve várt, kitépje azt, mi drága, szent, és porba döntse azt a szobrot, melyet anynyi nemes szív megtörtén emelt a nemzet.

Ekkor tanaidhoz híven kardot rántottál, hogy védelmére kelj a szabad magyar hazának.

Gigantok harca vala ez.

De győzött a fürgeteg — a nap elborult, és ez ország siralomvölgygyé lön.

Beállott a nemzet martyrium — kora. Te is vérző kebelled, megsemmisülten térdre rogytál az ádáz sors csapásától.

De lelkesen a kétségbeesés nem vett erőt. Felocsudva az aléltásból ismét megkezdted pályádat, hogy uj nemzedékbe uj reményt és uj erőt önts, a haza szent ügyének uj hiveket szerezz.

És fáradságod jutalmazva lön.

Im megjelentek ők, tanui e sötét kornak: mind férfiak, kik a hazát szívökben hordozzák.

De felvirradt még egyszer. A nemzet napja újra felragyogott — oh hogy soha többé le ne áldozzék!

Szabaddá lön az ige és mint szabad hazának független polgára bátran hirdetted az örök igazságokat. Az uj nemzedéket többé már nem kell féltened; szabad apák szabad fiai ők, kiknek nyaka nem fog soha rabigába görnyedni.

De nemcsak mint tanár, mint polgára e hazának teljesítéd kötelességedet; hanem mint e város fia is serénykedtél szülőfölded érdekéken. Bizonyság rá e fényes gyülekezet; bizonyság rá az egész város.

Ma, ez ünnepélyes órában ide siettek mind, kik tisztelnék, becsülnek és szeretnek, hogy részök legyen örömnapodban. Szemökben a szív harmatja csillog, minden fohász áldást kér Reád.

Mit szóljak most társaim, a Te társaid nevében, kiknek Te vagy lelkes buzdítója a nehéz munkákon, kik büszkeséggel vallanak Téged magukénak, kiknek változatlan ragaszkodását Te hozzád csak a Te barátságod irántuk mulja fölül.

Nincs szavam.

Szóljon helyettünk e könyv; legyen soká boldog emlékeztetője ez öröm napodnak. Áldás Reád!

Itt a szónok egy remekül kiállított díszalbumot nyújtott át a Jubilansnak, melynek díszlapját Hauser Károly, a szabadkézi rajz tanára szokott virtuozitással festette. A díszalbum az egyes tanárok alkalmi emléksorait tartalmazza.

Azután Dr. Németh Antal főigazgató úr üdvözölte a Jubilanst, szokott ékesszólásával; beszédjének minden szava az őszinte kartársi tiszteletet és szeretetet sugározta vissza. Foglalatja következő:

Mélyen tisztelt Tanár Úr!

Azon viszony, mely közöttünk hat év óta fennáll, már magában véve is elegendő ok volna arra, hogy e szép alkalmat én is megragadjam az üdvözlésre. S még inkább talállok felszólalási jogcímre, ha meggondolom, hogy a kapocs közöttünk, egy célra törekvők között, sokkal régebb mint 6 év. Anynyira-mennyire veteránok vagyunk mindketten. S valamint ezelőtt 6 esztendővel hosszú 17 éven át egymást nem ismerve egy és ugyanazon feladatot iparkodtunk megoldani: úgy most kedves Bajtárs! lelked tükréből, szemeidből olvasom ki, hogy nem vársz tőlem virágkoszoruba fűzött ékes szavakat! Tisztesség és becsület között az élet által megbarázdázott homlokodról azt olvasom le, hogy e pillanatban tőlem nem vársz magasztaló, dicsőítő éneket. S ugyan mik is lennének azok öntudatod nyújtotta megnyugvásodhoz képest?

S mégis eljöttem, hogy szóljak; eljöttem, hogy másokkal együtt e napon tisztelhesselek; de idejövetelemnek oka nem szolgálati éveidnek nagy száma, nem a 35 év. Mert ha ezen 35 év alatt a nemzet legdrágább és legféltettebb kertjében híven nem dolgozol; ha derült és boldog napok váltakozása közepette e pályán töltött 35 év alatt hátrahagyott emlékeid a rombolásnak nyomai, erkölcsromok volnának: akkor bizonyára sem e diszes vendégsereg, sem társaid, sem én előtted és körülötted meg nem jelenünk.

Mert hiszen jól ismered e mondást: „az élt sokáig, aki jól élt.“ S midőn ezt lelkemben felidézem, egy pillantást vetek azon kertbe, melybe hivatásodat követve önkényt léptél, hogy fejtsd ki erődet, hogy ott munkálkodjál. E kert volt az iskola. Az iskola, ahol tanulja a gyermek elsajátítani az ismeretszerzésnek első kellékeit, az írást és olvasást, ott képezi és nemesíti szívét; ott tanul gondolkodni; fogalmakat alkotni és helyesen összekötni; ott ébresztik fel benne a rend, a tisztaság, az engedelmesség hála, hűség és igazság iránti szeretetet; ott fejtetnek ki a felebaráti örömök és szenvedések iránti részvét és a barátság leggyöngédebb érzelmei; szóval ott képeztetik ki ész és szív!

És csakis e kettőnek harmonikus kiképzése adhat a társadalomnak valódi becsületes embertársat!

Ilyen kertben munkálkodtál Te, tisztelt Bajtárs, buzgón, erődhöz képest sikeresen, mindig becsülettel és lelkiismeretesen úgy, hogy mikor oktattál, neveltél, és mikor neveltél, tanítottál.

Ezért tiszteltek, ezért becsültek Téged a szülék; azért ragaszkodtak hozzád és szerettek Téged tanítványaid; ezért láttak Benned szülői helyettest s igazi szerető atyát. S épen ez tette fontossá, magasztossá állásodat!

S minthogy hivatalodat nem napszámnak, nem keresetmódnak tekintetted, működésed meghozta számodra a köztiszteletet. S mert szent fogadásodat, eskűvel pecsételt szent fogadásodat hiven teljesítetted; pályád a becsület pályájává lett Rád nézve is!

S a buzgón küzdők sorában nem babér, nem külfény ösztönzött Téged nevelő tanítói kötelességed teljesítésében; a Te lángszerelmednek heve kiolthatatlan volt mindig e három név iránt: Isten, király, haza!

Tudtad és érezted, hogy Isten áldása nélkül nincs és nem lehet üdv e földön! Érezted és tudtad, hogy a boszus egek suhogó ostorainak csapásai alatt nyög a hon és omlanak össze trónok, ha szent kezekben nincs az oktatás, ha bölcs kezekben nincs e nevelés!

S mert ily meggyőződéssel szentelted életedet, eddigi éveidet és napjaidat a hazai tanügynek: azért üdvözlünk mi ma Téged szívünk egész melegével; azért vagy Te kiválólág ma tiszteletünk tárgya, s azért kívánjuk egy szívvel lélekkel, hogy a jó Isten áldjon meg békés, nyugalmas évekkel öreg napjaidban, hogy minél tovább láthasd tanítványaidat, mint becsületes honpolgárokat; láthasd azon tisztelőidet, akik az érdemet mindenkor méltányolni tudják. Összes érzelmeinket e szóba foglalom össze: „éljen.“

Ezután üdvözölték még az Ünnepeletet Müllner Mátyás, lyceumi igazgató a tanári kar, Bognár Géza a sopronyi evang. Convent elnöke, Tomsich Bertalan a torna és tűzoltó egyesület, Héring Zsigmond az irod. és műv. kör és Dr. Schreiner Károly a sopronyi takaréks és kölcsön-egylet igazgatósága nevében. Azután Németh Zsigmond VIII. oszt. tanuló lépett az emelvényre s elszavalta Ujvári Béla tanár következő alkalmi költeményét:

Harmincöt hosszú év, tanári székből:
Harmincöt évi hosszú küzdelem!
Kinek hő érzés lángja ég szívében,
Siessen ünnepelni hát velem.
Hadd nyujtsuk át, régóta vár a pálma,
Bár ő nem várta s ím: szerényen áll ma,
Harmincöt év után, hol eddig állt,
S hol annyi bajban annyinyi jót talált.

Harmincöt hosszú év tanári székből:
Reménynek szép, valónak égi bér!
Ujjá születni annyinyi nemzedékben;
Munkálni, lelkesedve, ezrekér:
Fényt szórni szét az ész szövétnekével,
Virágfakasztó hőt: szív melegével:
Írányt jelölni, rév felé vivőt,
S küzdelemre birni fáradt csüggedőt.

Harmincöt hosszú év, tanári székből:
E néhány szóban menyinyi foglalat!

Hirdetni jót, igazt keresni szépen,
 Istent az égben, földön, föld alatt;
 S csalódva is — mindig csak emberekben! —
 Maradni hűn, szilárdan, rendületlen,
 Nem nézni hol terem taps, hol hatás:
 Mily Hozzád illő, nemes hivatás!

Harmincöt hosszú év, tanári székben:
 Megérted, Boldog! üdvözölve légy!
 Küzdésidért osztályos becsülésben,
 S örömmel ünnepelt, a merre mégy!
 Jutalmadat, ha érdemedhez mérnők,
 Nincs földi kincs, Derék! mivel beérnők:
 Fogadd azért hálánkat szívesen:
 Nincs földi így nem múló semmisen.

Harmincöt hosszú év, tanári székben:
 Mester, vezér, légy üdvözölve hát!
 Ki fényt derítél ránk a szörnyű éjben,
 Felfödve ott az Eszme csillagát;
 Ki híven oktatál nemesre, jóra
 S hallgatni megtanítál böles Klióra:
 Légy üdvözölve drága Mentorunk,
 Mi Rád örök hálával gondolunk!

Harmincöt hosszú év, tanári székben:
 Im üdvözölnek sorsos társaid:
 Magokra ők, szép példád tífikörében
 Reménynek látják itt sugárait:
 Hogy bár, mi szint övék, nehéz a pálya,
 Ki mint Te, a helyét mindig megállja,
 Szívet nyer és őszinte tisztelést,
 E legnagyobb iker — kitüntetést.

Harmincöt hosszú év, tanári székben:
 Eljöttek ők is, polgártársaid,
 Hogy részt veyén munkádna k ünnepében,
 Elhozzák megbizóik tapsait;
 Mert nemcsak ezen szent, dicső falak közt:
 Másutt is fáradoál a jón, s a nagy „köz“-t
 Emelni s ekként boldogítani:
 Valának lelked gondolatjai.

Harmincöt hosszú év, tanári székben:
 Reménynek szép, valónak égi bér!
 Megérted Boldog! s boldogabb, hogy: épen,
 S hogy pálmánk ősz hajszálat alig ér.

Itt állsz, mint 35 éve épen,
 Megfogyva sem, szeretteid körében;
 Éltessen is mi eddig éltete:
 A tisztelőid híj szeretete.

Harmincöt hosszú év, tanári székben:
 Harmincöt évi nemes küzdelem!
 Ugy olvasom mindnyájatok szívében:
 Örömmel ünnepeltek én velem.,
 Hát nyujtsuk át, régóta vár a pálma,
 S mert úgyis ez volt mindig lelke álma,
 Mondjuk meg Néki, hogy példája hat:
 Szeretjük, mint Ő: a jót s igazat!

A főreáliskola ifjusága nevében Nagy Pál VIII. oszt. tanuló következő üdvözlőket intézett a Jubilánshoz:

Szeretve tisztelt Mesterünk!

Nekem jutott a kiváló szerencse, hogy Téged szeretve tisztelt Mesterünk tanári pályafutásodnak 35. évében örömmünneped alkalmából az ifjuság nevében üdvözlőjelek! Örömmel ragadom meg az alkalmat egyrészt, hogy az imént elhangzott szavaknak rezgő utóhangját képezzem, másrészt azonban félelem fogja el szívemet azon gondolatra, mikép fogok én — ki életemben először állok ily fontos feladat előtt — mikép fogok annak megfelelni anynyira, hogyha gyenge szavaim nem is emelkedhetnek a tárgyukat megillető magasságig, legalább megközelítőleg híj kifejezői legyenek a tisztelet azon mélységének, a szeretet és hála azon melegségének, mely keblünket Irántad, szeretve tisztelt tanárunk elárasztja. Avagy ki maradhatna ifju társaim közül elfogulatlan ily feladattal szemben? Hisz az ékesszólás gyakorlott mesterének kellene lennem, hogy egy érdemekben gazdag életnek híj képe táruljon a szemek elé.

Ám, ha le is kell arról mondanom, hogy egy áldásos élet bokros érdemeit illő szavakkal méltathassam, azt társaim nevében mégis öntudattal nyilváníthatom, hogy teljesen átérzett tudatával birunk annak, hogy a muzsák e csarnokában, ez emlékezetes pillanatban az emberi életnek egy tiszteletreméltó példaképe előtt állunk.

Hajtsunk fejet kedves társak, az önfeláldozó emberi szeretet ezen megtestesült élőképe előtt, a ki megvetve minden más dicsőséget, egész életét, lelkének testének összes erejét a lélekképzés magasztos, de terhes munkájának szentelé; hajtsunk fejet és tegyük lábaihoz a szeretet, tisztelet hálaadóját és küldjünk imát az éghez, hogy nekünk juttatta a szerencsét, kegyelme által megnyújtott eme hasznos és drága élet éveinek 35-ikét emlékünkn koszorujába fűzhetni.

S valjon mi lehet méltóbb jutalma egy érdemekben megőszült tanárnak, a ki minden egyébről lemond, csak hogy embertársai lelki életét dajkálhassa; a ki gondjaiba veszi a szülők drága kincseit, hogy kettős életök fölött atyai lélekkel örködjék; mi lehet méltóbb jutalma ily férfiúnak, ha nem az a hanggá vált érzelem, mely a szív fenekéről felszállva, a maihoz hasonló ünnepi alkalommal tanítványai

ajkáról ellebben? Tanulótársaim nevében őszintén érzett hála e hangjának adok im kifejezést Előtted, ki lelkünket lelked kincsével gazdagítod; ki elvezetsz bennünket a történelem mezejére s feltárod előttünk az eseményeket s visszavezeted okaira, hogy okuljunk; ki szemünk elé állítod a jellem, az igazság, a tudomány, a művészet, a hazaszeretet dicső alakjait, hogy magasztos példáikon lelkesüljünk; ki szívünkbe vésed, hogy a tiszta erkölcs képezi alapját lényünknek, mely nélkül Róma ledül s rabigába görnyed! —

Ó mélyen tisztelve szeretett Tanárunk! ki dicső pályádon oly hosszú éven át fáradozol vala, hogy hátad mögött a szépnek és jónak általad ellintett magvaiból már egy gazdag erdő emeli magasra koronáját, hogy az ég harmatját vonja le; hajolj le hozzánk, a fiatal eseményekhez, s engedd meg e napon, hogy a szívünk virágaiból font koszorút lelkünk esőkjeivel illetve, ősz fejedre illeszthessük, imafohászokat bocsájtva a mindenek Urához, hogy drága életedet a mi lelkünk örömére és épülésére, a haza és embertársaid javára, az emberi élet legvégső határáig terjessze! Eljen!

Az üdvözet befejeztével a szónok gyönyörű ezüst serleget nyújtott át szeretett tanárának, melyet a hálás ifjuság e nap emlékéül neki szentelt.

Az üdvözetek sorát Salámin Leo főreáliskolai igazgató zárta be, ki igen elismerőleg nyilatkozott az Ünnepelet működéséről. Ismételésekbe esni nem akarván, röviden főlemlíti, hogy a Jubilans mint a reáliskolák legrégibb bajnokainak egyike, annak minden phásisát 1851-től fogva mai napig átélte; látta azon időt, amikor ezen iskola inkább a gyakorlati élet szolgálatában állván a legtöbb tanulóra nézve annak közvetlen előkészítője volt; látta a reáliskolák vajadásait; átélte azon elfogult és méltatlan támadásokat, melyeknek bizonyynyal áldozatul is esik, ha Trefort minister úr Ő Excellentiája annak fontos feladatát fel nem ismervén, magas állásának, fenkölt ítéletének egész súlyával szembe nem száll azokkal, akik partikularis érdekektől vezetve, azt megbuktatni szerették volna. Látta végre velünk együtt a középiskolai törvény hozásával, reáliskolánkat biztos révbe jutni, a hol csendes de fokozatos haladásával a haza céljait előmozdítani segíti majd. Hosszú idő telt el a reáliskolák megalapítása, életbe léptetése óta s a Jubilans mindig, még a megpróbáltatás napjaiban is, mikor a méltatlan támadások országszerte általános közönyt és kedvetlenséget idéztek elő, egyforma buzgósággal folytatja vala működését, sohasem felejtkezvén meg arról, hogy a tanuló ifjuságnak nemcsak tanára, hanem nevelője, szeretett atyja legyen. A külső, Őt nagyon igénybe vevő ügyek dacára pedig talált még időt, a tanári könyvtár mintaszerű rendezésére, az iskola tápintézetének buzgó és fáradhatatlan gondozására; a testületben pedig mindenkor szolgálatra kész, legjobb kartárs és kötelességet ismerő tanár volt.

A midőn Őt az életpálya ezen oly kevés ember által elért pontjához eljutottnak látja, kívánja, hogy a Mindenható Őt, ki életét az ifjuságnak szentelte, egészségben és megelégedésben még soká éltesse!

A lelkesült éljenek elhangzása után az Ünnepest könnytelt szemekkel és a meghatottság elfogódott hangján, de őszinte érzelem kifejezésével küszönte meg a megtiszteltetésnek eme özőnét. A szónokokkal nem ért egyet, mert nem hű képet rajzoltak róla. A színeket, melyekkel személyét festették igen szépeknek és rikítóknak tartja; mert csak a jót, a szépet — a mi kevés van benne — iparkodtak le rajzolni s elhagyták az ember gyarlóságait: az árnyékolást. Nem is él ő azon hiszemben, mintha e diszes közönség az ő érdemeinek elismerésül gyűlt volna itt egybe, hanem csak azért, hogy vele együtt örvendjen a Mindenható azon különös kegyének, mely őt anynyi évtizedeken át, anynyi baj és viszontagság után, testben és lélekben épen megtartá.

Érdemeit — ha már ilyenekről szólni lehet — korántsem tartja oly nagyoknak, mint ahogy tisztelői feltűntették. Csekély az, amit tett; sok, amit tenni akart, de nem tehetett. Végül ünnepélyes fogadást tesz, hogy hátralevő napjait is a közjó, kivált a közoktatás előmozdításának fogja szentelni s erőt kér a Mindenhatótól e fogadás teljesítésére.

Dörgő éljenek követték e szavakat, mire a főreáliskolai énekkar rázendíté a hymnust. Ennek végeztével a közönség elhagyá a termet, hogy az ünnepély második részét a casino tőzsdecsarnokában folytassa.

A társas vacsorán 150-en vettek részt. Az asztalfőnél az Ünnepest, jobbról Dr. Németh Antal, főigazgató, balról Dr. Tóth-Hérics János törv. elnök foglalt helyet. A felköszöntők sorát Főigazgató úr Ö Nagysága nyitotta meg, éltetve Felsőges Királyunkat s családját. E felköszöntőt állva hallgatta a közönség s háromszoros éljennel viszonzta. Az Ünnepestet ugyancsak a Főigazgató, Dr. Tóth-Hérics János, Szigethi Sándor, és Ujvári Béla, utóbbi a főreáliskolai tanári kar nevében, köszöntötték fel. Főigazgató úr többször is szólt, éltetve a sopronyi nőket és Müllner Mátyás lyceumi igazgatót. Az ünneplő közönség szívesen hallgatta szellemes beszédeit. A közvélemény szerint kitűnő elequentiájával és mesterkéletlen előadásával egészen elragadta a sopronyiakat. A beérkezett számos üdvözlő levelet és táviratot vacsora alatt Szigethy Sándor olvasta fel. A társaság a legjobb hangulatban csak éjfél után oszlott széjjel.

* * *

Az ünnepély elmúlt; az üdvözlő szavak elhangzottak. De szívünk érzelmei nem változtak. A tisztelet és becsülés, melyet jubilált Kartársunk iránt érezünk, oly mélyen gyökeredzik szívünkben, hogy az onnan soha ki nem veszhét, el nem múlhat. A magasztos ünnep emléke is élni fog lelkünkben, amíg érezni, eszmélni meg nem szününk.

Most pedig letesszük a tollat azon megnyugvással, hogy az erényt megjutalmaznunk sikerült s azon óhajjal, hogy jubilált Társunk még hosszú, boldog életet élhessen!

Dr. Kárpáti Károly.

II.

A REÁLISKOLÁK TANTERVE.

I. A vallás tan.

I—VIII. OSZTÁLYBAN, hetenkint 2—2 óra.

A vallásoktatás a hitfelekezetek tanterve szerint történik.

II. Magyar nyelv és irodalom.

Cél: *a)* A nyelvtan alapos ismerete és azon képzettség megszerzése, hogy a tanuló oly tárgyakról, melyek tapasztalatainak és tanulmányainak körébe esnek, szabatosan és helyesen tudjon beszélni és írni.

b) A költői és prózai műfajok ismerete, továbbá az életben gyakrabban előforduló polgári ügyiratok használata.

c) Irodalmi művek olvasásán, az aesthetikai alapfogalmak fejtegetésén és művelődéstörténeti készségeken alapuló ismerete a magyar irodalom fejlődésének.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

a) Nyelvtan. Egyszerű mondat és mondatrészek, fő- és mellékmondat megkülönböztetése, az egész alaktan, tekintettel a hangtani módosulásokra. Szóképzés szócsoportok egybeállításával, az élő képzők.

b) Olvasmányok. Elbeszélő prózai és költői szemelvények, különösen a népmesék, a magyar történeti monda, a nép és természetrajz köréből, továbbá gondos és a gyermek erkölcsi érzetére tekintő szemelvények a klasszikus hősi mythos köréből; mesék és leírások a magyar népeletről. Értelmes és kellően hangoztatott olvasás. Az olvasmányok tartalmi megmagyarázása s a tartalomnak szabadon elmondatása, a könyvből kizemelt versek betanultatása és elszavaltatása.

c) Írásbeli dolgozatok havonként kétszer; még pedig egy iskolai és egyházi dolgozat, melyek a nyelvtan és helyesírás begyakor-

lását tartásuk szem előtt. A dolgozat felfogására a tanulót az iskolában kell gondosan előkészíteni.

II. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

a) Nyelvtan. Összetett szerkezetű mondatok taglalása; a mellé- és alárendelt mondatok viszonya; a szókötés, szóképzés, szórend, szinonimák összeállítása és magyarázata az olvasmányok alapján.

b) Olvasmányok
c) Írásbeli dolgozatok

} mint az I. osztályban.

A feladvány itt már kiterjed az olvasmány egyes részleteinek, vagy egy-egy költői elbeszélés tartalmának írásba foglalására is, miután azt a tanulók az iskolában szabadon elmondták.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Nyelvtan rendszeres áttekintése és az életben gyakrabban előforduló polgári ügyiratok ismertetése.

b) Olvasmányok költőiek és prózaiak a görög-római és a magyar történelemből, legendák, kisebb jellemrajzok, történeti képek, ügyiratok.

c) Írásbeli dolgozatok, havonként egy házi és egy iskolai, az olvasmánynyal kapcsolatban.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Stilisztika. Az irány általános törvényei (tűzetesen a prózai és költői irány különbsége) a hangslúyos és időmértékes vers ismertetése.

b) Olvasmányok: nagyobb olvasmányul: Arany Toldi-ja. Az olvasmány tartalmi magyarázatán és megértésén kívül a mű szerkezete és a költői irány sajátja is megvilágítandó. Prózai olvasmányul: leírások, könnyebb élet- és jellemrajzok, levelek, kisebb értekezések.

c) Írásbeli dolgozatok mint a III. osztályban.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Olvasmányok a különböző prózai műfajok fejtegetése céljából, de költőiek is, a mennyiben a prózaiakkal közös törvények alá vonhatók, vagy az eltérések megmagyarázására szolgálhatnak. Salamon: *Török hódoltságok* című munkájából a *Hunyadiak kora*; Kemény Zsigmond: *Zord idő* című regényéből *Buda elfoglalása*; Pázmány valamelyik beszéde; Kölcsey szónoki munkái; Shakespeare *Julius Caesar*-ja vagy *Coriolanus*-a. Értekezések, leírások, elbeszélések. Tinódinak egy históriás éneke.

b) Rhetorika. A prózai műfajok ismertetése.

c) Írásbeli dolgozatok, havonként egy házi dolgozat kapcsolatban az iskolai vagy kijelölt magán olvasmánynyal. A feladvány dispositiója az iskolában megbeszélendő, de a földolgozás lehetőleg a tanuló szabad munkája legyen.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Olvasmányok. A *Zrínyiász*, Arany balladái és *Ars poétikája*, Vörösmarty *Két szomszédvára*, szemelvények lyrai költőkből (Balassa, Csokonai, Berszenyi, Tompa, Petőfi) Sophocles *Oedipus király-a* vagy tragédiája, Kisfaludy K. *Kérői*.

b) Poétika. költői műfajok ismertetése.

c) Írásbeli dolgozatok mint az V. osztályban.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Olvasmányok. A tárgyalt írók és költők nevezetesebb művei otthon és az iskolában. A rájuk s korukra vonatkozó művelődéstörténeti és aesthetikai tanulmányok.

b) Irodalomtörténet. A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1820-ig. A régibb korok összefoglaló áttekintése után részletesebben tárgyalandók: Kazinczy és a nyelvújítási harc, Berzsenyi, Csokonai, Kármán, Kölcsey és Kisfaludy S.

c) Írásbeli dolgozatok. Havonkint egy házi dolgozat, tekintettel az irodalomnak nemcsak történeti, hanem rethorikai és poétikai oldalára is.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Irodalomtörténet. A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1820-tól. Részletesebben tárgyalandók: Kisfaludy K., Vörösmarty, Eötvös, Kemény, Szigligeti, Tompa, Petőfi, és Arany. A magyar nyelv rendszerének áttekintése.

b) Olvasmányok
c) Írásbeli dolgozatok } mint a VII. osztályban.

Jegyzet. A stylus fejlesztésére a négy felső osztályban különös gond fordítandó.

III. Német nyelv és irodalom.

Cél: a) Biztos nyelvtani ismereten alapuló megértése az újabb német irodalom kiválóbb műveinek.

b) Azon képesség, hogy a tanuló valamely az oktatás köréből vett tárgyról német nyelven helyesen írni és beszélni tudjon.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Egyszerű mondat, mondatrészek, declinatio, a conjugatióból a főigek alakok és azoknak ragozása. Szótanulás, főleg tárgyi csoportokban.

II. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Összetett mondatok. Az igeragozás teljesen. A partikulák. Szótanulás főleg etymologikus csoportokban.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A mondattan befejezése behatóan, a mellé- és alárendelt mondatok, az igeidők és módok használata. A szóképzés elemei. Sajátos német kifejezések és synonymák egybeállítása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A rendszeres nyelvtan ismétlő áttekintése. A német *verstan* elemei.

Jegyzet: 1. Mind a négy osztályban havonkint egy házi és egy iskolai dolgozat.

2. Mind a négy osztályban szóbeli fordítások magyarból németre és viszont; kisebb, főleg költői darabok betanultatása.

3. Mind a négy osztályban, míg a grammatikai tanítás foly, a magyar olvasó könyvekkel kapcsolatos, tartalmilag rokon, de alakilag könnyebb irányú német olvasókönyv használandó. Ezenkívül olvasmányul ajánlatos a IV. osztályban válogatott darabok Hebbel *Schatzkästlein*-jéből és Herder *Cid*-jéből.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra. VI. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A nyelvtani ismeretek szorgalmas ismétlése mellett nagyobb prózai és költői szemelvények olvasása, tekintettel a magyar nyelvi rethorikai és poétikai oktatásra. Havonkint 2—2 írásbeli dolgozat egy-egy házi és egy-egy iskolai.

Nagyobb költői olvasmányul: *Schiller* vagy *Shakespeare* egyik drámája.

Jegyzet. A tanítás lehetőleg német nyelven is történik.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Lessing, Goethe és Schiller életének és munkásságának ismertetése és evvel kapcsolatban, egyes műveik részben iskolai, részben házi olvasása; pl. *Lessing: Emilia Galotti, Minna von Barnhelm, a Hamburgische Dramaturgie*-ből és a *Laokoónból* (válogatott fejezetek). Goethe, Schiller: *románok és balladák, Hermann und Dorothea, Egmont, Dichtung und Wahrheit, Tell, Jungfrau von Orleans, Wallensteins Tod, Maria Stuart*.

Havonkint egy önálló írásbeli házi dolgozat.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Az előbbi osztály tananyagának folytatása és befejezése. A német tudományos (történeti, philosophiai s természettudományi) irodalomból vett olvasmányok, tekintettel a reáliskolai tanulmányok körére Költői olvasmány: Goethe: *Iphigenia* vagy Schiller: *Braut von Messina*. A német nyelvtan összefoglaló rendszeres tárgyalása.

Havonkint egy önálló házi írásbeli dolgozat.

Jegyzet. A tanítás a VII. és VIII. osztályban tulnyomólag német nyelven történik.

IV. Francia nyelv s irodalom.

Cél: a) Biztos nyelvtani ismeretlen alapuló megértése az újabb francia irodalom műveinek.

b) Azon képesség, hogy a tanuló valamely az oktatás köréből vett tárgyról szóló magyar szöveget franciára helyesen fordítani tudjon és a francia nyelv szóbeli használatában lehető jártasságot nyerjen.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Olvasás, az egyszerű és bővített mondat, a mondat alapján az alaktan elemei: a névszók; a segédigék, és a rendes rangozású igék. Szótanulás tárgyi csoportokban.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Az összetett mondatok; az alaktan folytatása; a rendhagyó igék. A módok és idők használata; a részesülők; a határozók; a partikulák; a szóképzés elemei. Szótanulás etymologikus csoportokban. Synonimák és gallicismusok.

Jegyzet. 1. Mind a két osztályban a grammatikai oktatással kapcsolatos szóbeli fordítások magyarból franciára és viszont. Hetenkint egy házi vagy iskolai írásbeli dolgozat (fordítás). Kisebb, főleg költői darabok betanulása.

2. Míg a grammatikai tanítás tart, a magyar olvasókönyvvel összefüggő, tartalmilag rokon, de könnyebb irányú francia olvasókönyv használható.

V. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Rendszeres francia nyelvtan. Olvasmány és tanulás, mint a megelőző osztályokban. Az olvasmány alapján szó- és írásbeli gyakorlatok

fordítások magyarból franciára és viszont. Két hetenkint egy házi írásbeli dolgozat.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

A nyelvtani ismeretek szorgalmas ismétlése és kibővítése mellett, a francia styl ismertetése megfelelő olvasmányok által, tekintettel a magyar nyelvi retorikai és poétikai oktatásra. A francia verstan elemei. Szó és írásbeli gyakorlatok, mint az V. osztályban. A tanítás lehetőleg francia nyelven is történik.

VII. OSZTÁLY, hetenkint, 3 óra.

Az újabb francia irodalom főbb képviselőinek ismertetése, műveikből vett szemelvények és egy-egy teljes műnek olvasása által. Nagyobb költői olvasmányul ajánltatik: Corneille-től: *Cid*; Racine-től: *Britannicus* vagy *Athalie*; Molière-től: *Les femmes savantes* vagy *le Misanthrope*. Havonkint egy önálló írásbeli dolgozat.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az újabb francia irodalom főbb képviselőinek folytatólagos ismertetése, tekintettel a tudományos (történeti, philosophiai és természet-tudományi) irodalomra is, Havonkint egy önálló írásbeli dolgozat. A francia nyelvtan összefoglaló rendszeres ismételése.

Jegyzet. A tanítás a VII. és VIII. osztályban nagyobbára francia nyelven történik.

V. Bölcsészeti előtan.

Cél: A benső tapasztalat közönséges tényeinek áttekintése és a gondolkodás törvényeinek s módszereinek ismertetése, főtekintettel a bizonyító és feltaláló gondolatmenetre.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A psychologia és logika elemei. A testi és lelki élet különbsége. A lelki jelenségek főbb csoportjai. Az értelmi fejlődés. A logikai formák. A tudományok fölosztása és a főbb módszerek.

VI. Földrajz.

Cél: A föld természeti és állami viszonyainak általános ismerete.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A földgömb megismertetése és azon a geographiai alapfogalmak (világtájak szárazföldek, tengerek, szigetek, félszigetek stb.) megmagyarázása. Tájékoztatás a földgömbön és a térképen (térkép-olvasás). Európa államai Magyarországból kiindulva, kiváló tekintettel természeti viszonyaira.

II. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A többi földrész ismertetése, kiváló tekintettel népeikre és termékeikre.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az osztrák-magyar monarchia politikai földrajza és Európa főbb államainak ismertetése.

VII. Történelem.

Cél: Az egyetemes történet összefüggő áttekintése és a magyar történetnek a művelődéstörténettel egybekapcsolt ismerete.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Magyarország történetének áttekintése.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az ó-kor története, különösen a görög és római történet a nyugotrómai birodalom bukásáig.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A középkor története és az új korból a fölfedezések, a tudomány és művészet újjáébredésének és a vallási reformok kora a westfáli békéig.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A XVII. és XVIII. század, vagyis a vallási és nemzeti háborúk, a fejedelmi absolutismus kora és a francia forradalom története Na-

poleon bukásáig. A legújabb kor rövid történeti áttekintése után Europa és Amerika államai politikai földrajzának áttekintése.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Magyarország története, tekintettel a műveltségi és alkotmányi viszonyokra.

VIII. Matematika.

Cél: Biztosság a közönséges számokkal való számolásban. A matematika elemeinek összefüggő ismerete és lehető önnállóság azoknak alkalmazásában.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A tizes számrendszer. A négy számolási művelet egész számokkal. Az egész számok oszthatósága. Számolás közönséges és tizedes törtekkel. A métermérték ismertetése. Időszámolás.

II. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Számolási rövidítések. Számtani műveletek korlátolt pontossággal. Az arányosság fogalma. Geometriai viszonyok és arányok. Egyszerű hármasszabály. Az olasz számolásmód. Százalékszámolás.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Összetett hármasszabály. Kamatszámolás köznapi és kereskedelmi alkalmazásokkal; határidő-számolás; láncszabály; az arányos osztás; egyszerűbb elegyítési feladatok megfejtése; a legfontosabb külföldi pénznemek megismertetése és átszámítása; a váltók leszámítolása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Bevezetés az algebrába. Összeadás és kivonás egész számokkal; sokszorozás egész számokkal, kiterjeszkedve a kéttaguak négyzetének és köbének képzésére. Osztás egész számokkal; a geometriai haladvány mint osztási eredmény; ugyanazon műveletsorozat tört számokkal. Az elsőfoku egyenletek egy ismeretlennel, kiterjeszkedve az arányok tanára.

V. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

a) Első foku egyenletek két és három ismeretlennel. Kéttaguaknak magasabb pozitív egész hatványai (Pascal-féle háromszög). Számtani

haladvány. Négyzetgyök és az ismeretlenek kiszámítása másodfoku egyenletekben; köbgyök; számolás gyökjelekkel.

b) Planimetria.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

a) A hatványozás általánosítása (negatív kitevők és alkalmazásuk a tizes számrendszerben. Számrendszerek: tört kitevők.) A logaritmuskok. A Brigg féle logaritmuskok; műveleti szabályok; logaritmuskok kiszámítása és számolás logaritmuskokkal.

A geometriai haladványok elmélete és alkalmazásai; kamatos kamatszámítás; kölcsönök törlesztése.

b) Trigonometria, stereometria, (a szögletes testek ismertetése.)

VII. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

a) A másodfoku egyenletek teljes elmélete; a harmadfoku egyenletek megoldása. Végtelen geometriai haladvány. Határozatlan elsőfoku egyenletek. A kapcsolástan elemei és a binomi tétel pozitív egész hatvány-kitevőkre.

b) Stereometria (a gömbölyű testek ismertetése.) A sphärikus trigonometria. Algebrai kifejezések graphikus ábrázolása. A pont koordinátái. Az egyenes és a kör egyenletei.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Analytika geometria. Az egyenes és a kör részletesebb tárgyalása; geometriai helyek; a kúpszeletek egyenletei. A mathematika rendszeres ismételése.

IX. Természettan.

Cél: A természet tárgyaitak szemlélése és az élet jelenségeinek megfigyelése alapján azon törvények ismerete, melyek a természet három országában főleg szerepelnek. Magyarország legközönségesebb ásványainak, növényeinek és állatainak, valamint egyes világrészek jellemző állatainak és növényeinek ismertetése. Földünk szilárd kérgének alkotása, változásai és a szerves élet fokozatos fejlődésének korszakai.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Az első harmadban a fontosabb gyümölcsfák és a házi állatok szemléltető ismertetése. A II. harmadban a téli zöld fenyők; az emberi

lakások közelében és a mezőkön tartózkodó emlős állatok. A tavasz kezdetén a viritó növények ismertetésével a virágos növények testrészei. A III. harmadban a virágos növények folytatása; az erdei állatok és a házi szárnyasok.

A földrajzi oktatás szempontjából a megfelelő állatok és növények.

II. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Majmok, tengeri emlősök, erszényesek. Madarak, tartózkodáshely szerint csoportosítva rokonaikkal együtt. Teknős béka, krokodil, gyík, kigyók, béka, halak, csiga, kagyló, rovarok, pók, rák, százlábu, giliszta, korall, csillagállat. Tavaszkor a viritó fák és bokrok ismertetése. A földrajzi oktatás kiegészítéseül a megfelelő állatok és növények.

V. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Növénytan. A virágos növények morphológiája; a gyümölcsformák. A mikroszkop alkalmazása a növények szerkezetének tanulmányozásában; a sejt, a szövetek, az edények. A növény élete. Az osztályozás és csoportosítás elvei; a kettős nomenclatura. A virágtalan növények legfontosabbjai. Linné rendszere (Jussieu, De Candolle, Endlicher rendszerének vázlata.) A virágos növények főbb csoportjai, kiváló tekintettel a magyarországiakra. Az egyes növényregiók vázlata.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Álattan. Az állatok testének szerkezete és élete a szervek leírásával az ember megfelelő szerveinek bővebb tárgyalása alapján. Az állattörzsek (typus) főbb csoportjai, különös tekintettel a Magyarországon élő közönségesebb állatfajokra. A gerincesek tárgyalásának alapját az ember képezi; az emlősök s különösen a főemlősök (primates) csoportjában az ember testviszonyai anthropologiai szempontból tárgyalandók, vónatkozással az emberfajtákra és a hozzá legközelebb eső állatokra.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Ásványtan. A kristallographia rövid ismertetése. Jellemző physikai és chemiai sajátságok. Az iparban és a közéletben előforduló fontosabb ásványok ismertetése, különös tekintettel a hazai és más országai nevezetesebb lelőhelyekre. A geológiából: a föld mint bolygó, a felületének változására befolyó tényezők. A kőzetek. A szerves élet fejlődésének korszakai a jellemző állatok és növények szerint.

X. Természettan.

Cél: A természeti tűnemények kísérletek alapján felismerhető és az elemi matematika segítségével formulázható törvényeinek ismerete, kiterjeszkedve a kosmikus tűneményekre.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) A physika azon fejezetei, melyek a physikai és matematikai földrajznak és a chémiának megérthetésére szükségesek. A főbb erők: nehézség, cohaesio és affinitas fogalma. A halmazállapotok jellemzése és a szilárd, folyós gáznemű testek tulajdonságai. A hő tűneményei. A fény visszaverődése és törése. A delejesség és villamosság tűneményei.

b) A matematikai és physikai földrajzból a legszükségesebb elemi ismeretek.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Kísérleti alapon és elemi mennyiségtani bizonyításokkal: a mechanika, a hangtan és a fénytán.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Kísérleti alapon és elemi mennyiségtani bizonyításokkal: a hőtan, a delejesség és villamosság tana. A kosmographia elemei.

XI. Vegytan.

Cél: Bemutatott kísérletek alapján az elemeknek, a fontosabb vegyületeknek, valamint a nevezetesebb chemiai fogalmaknak és tűneményeknek ismertetése.

A tananyag felosztása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Bevezető rész. A közéletben előforduló ismeretesebb anyagokból: mint a levegő, víz, konyhasó, mész, agyag, bor, ecet, vérlúg, stb., kiindulva a fontosabb szervetlen és szerves vegyületeknek megismertetése.

V. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A gáznemű vegyületeknél mutatkozó térfogati és súlyviszonyoknak kísérletek által való bemutatása, a vegysúly, a chemiai valentia és aequivallentia, valamint a vegyület, elegy és keverék fogalmainak megállapítása, a chemiai formuláknak megismertetése. A bazis, sav és só fogalma, A minőleges és szinképelemzés módszereinek valamint a térfogat és súlyelemzés lényegének megismertetése.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az úgynevezett szerves vegyületek közül a cyánvegyületek, a nevezetesebb szénhydrogének, alkoholok, savak, aetherek, alkaloidák, a cserző és proteinanyagok. Az égés és erjedés tünetényei.

XII. Rajzoló és ábr. geometria.

Cél: A legfontosabb geometriai tételek ismerete és alkalmazása a geometriai rajzolásnál módszeresen vezetett szemlélet és constructiv rajz alapján; az ábrázoló geometria alapvető feladatainak biztos ismerete és alkalmazása egyszerű műipari tárgyak ábrázolásánál és árnyékaik meghatározásánál.

A tananyag felosztása.**A) Rajzoló geometria.**

I. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Planimetriai alaktan. A legegyszerűbb síkidomok u. m. a három-, négy-, és sokszögek és a kör leírása. A congruentia, symmetria és hasonlóság fogalmának megállapítása. Az egyenes vonalú idomok területe.

Geometriai diszítmények a táblákra rajzolt minták után adott méretek szerint körzővel és vonalzóval; — utóbb megfelelő szabadkézirajz.

II. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Stereometriai alaktan. A legegyszerűbb testek u. m.: a kocka, hasáb, gúla, henger, kúp, gömb leírása. Az egyenes testek hálójának készítése. A congruentia, symmetria és hasonlóság fogalmának megállapítása. A síklapú testek felülete és köbtartalma. Az egyszerűbb síklapú testek és combinációiknak távlati vagy axonometriai ábrázolása.

A geometriai diszítményrajz folytatása rendszeresen haladó táblai minták után adott méretek szerint körzővel és vonalzóval, utóbb szabad kézzel; nevezetesen az egyenes és ferdeszögű maeander egyszerűbb alakzatai. A középponti sugárrendszerbe foglalt symmetrikus idomok. Köríves combinatiók a négyzetben és körben.

III. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Constructiv planimetria. a) Egyenes vonalú idomok. Az egyenes vonalra és a szögre vonatkozó alapvető szerkeztések. Egyenes vonalú idomok szerkesztése és másolása a congruentia és hasonlóság alapján. A geometriai diszítményrajz folytatása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Constructiv planimetria b) Görbe vonalú idomok A körre vonatkozó alapvető feladatok, körivekből alakuló vonalak és diszitmények. A kúpszeletek, cycloisok és az Archimedes-féle csigavonal rajzolása. A gyakorlati felmérés egyszerűbb feladatai. A helyszínrajzolás elemei.

B) **Ábrázoló geometria.**

V. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A szükséges stereometriai tételek esetről-esetre szemléleti alapon való tárgyalása.

a) Orthogonalis vetítéstan. A pont, határolt egyenes, síkidomok és síklapú testek (kocka, hasáb, gúla) egy és két képsíkon való ábrázolása könnyebb helyzetekben. Idevágó egyszerűbb épületszek ábrázolása.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A térelemek ábrázolása és viszonylagos vonatkozásaik, tekintettel a megfelelő árnyékszerkesztésekre. A képsíkok és téralakok helyzetváltoztatásai.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Síklapú testek ábrázolása, síkkal és egyenes vonallal való átmetszései, kifejtésük; megfelelő árnyékszerkesztések. Görbelapú testek (Kúp, henger, gömb és forgó test) ábrázolása, síkkal és egyenes vonallal való átmetszései; érintő síkjaik, megfelelő árnyékszerkesztések. Alkalmazások a gyakorlat köréből.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

b) *Perspectiva*. Az eddig tárgyalt idomok ábrázolása az egyszerűbb módszerek szerint. Alkalmazások a gyakorlat köréből. A leg egyszerűbb geographiai fókálózatok szerkesztése.

XIII. Szabadkézi rajz.

III. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Cél: A szép iránti érzék felébresztése és művelése. A térbeli szemlélet és szemmérték fejlesztése. A műszaki ügyesség és ábrázoló képesség fejlesztése és gyarapítása.

A tanyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Diszitményi alaktan. Köríves combinációk a négyzetben és körben. Hullám-; kigyó-, csigavonalak és combinációik. Az óvális. Sty-

lizált levelek és virágok, melyek diszítményi motívumok gyanánt szolgálnak, mint a borostyán, tölgyfa, szőlő, akanthus, pálma levele, a lotos virága stb.

Egyszerű görög síkisítmények: palmetta stb. A stylnek és stylisationnak a tanulók képességéhez mért magyarázata. Egyszerűbb alakoknak emlékezetből való rajzolása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Diszítványi alaktan. Színezésre alkalmas síkdiszítványek rajzolása és színezése; görög, arab, pompéji, renaissance stylben. A macedon összetettebb alakzataiban; fonadékdíszek, levél- és virágszalagok. Egyszerű domború ékítmények körrajzban. A stylfajok folytatólagos magyarázata. A szintan és színbeli összhang elemeinek fejtegetése. Emlékezetből való rajzgyakorlatok.

V. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Természet utáni rajz. Mértani testminták és testmintacsoportok távlati rajzolása, szemléltető módon előbb körrajzban utóbb árnyékolva.

Egyszerű domború ékítményminták rajzolása körrajzban és egyszerűen árnyékolva. Szemléltető magyarázatok a távlattan és árnyéktan köréből. Emlékezetből való rajzgyakorlatok.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Domború ékítmények rajzolása teljes árnyékolással. Az emberi fejek rajzolása jó lapmintákról a szokásos felosztással, a részek arányainak magyarázata kíséretében.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Gazdagabb domború ékítmények, stilszerű oszlopfők, pillérek, párkányok, konsolok ábrázolása különféle rajzmodorban. Közben az emberi fejnek válogatott rajzminták (esetleg jó mesterek reprodukált rajzai) nyomán való másolása.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A VII. oszt. tananyagának folytatólagos gyakorlása, féldomború és domború fejek rajzolása előbb körrajzban, utóbb teljes árnyékolással stb.

XIV. Szépirás.

I. OSZTÁLY, hetenkint 1 óra.

Folyó magyar és német írás.

II. OSZTÁLY, hetenkint 1 óra.

Folyó magyar írás, tervi írás (ronde- és blockírás).

XV. Tornázás.

Cél: Rendszeres gyakorlatok által az ifjúság testi erejének, ügyességének összhangzatos fejlesztése és egészségének fentartása.

A tananyag felosztása.

I—IV. OSZTÁLY, hetenkint 2—2 óra.

A tanítás az osztálytornázás rendszere szerint vezetendő.

A) Rendgyakorlatok. a) katonai rendgyakorlatok a m. kir. honvédségi „gyakorlati szabályzat” szerint: sorfelállítás, igazodás, fedezés, fordulatok helyben és járás közben, rendek- és kettős rendekbe fejlődés, kanyarodás.

b) tornázási rendgyakorlatok: sornyítások, mellé-, elé- és mögésorakoztatás, körzések, kör-, szög-, csiga-, kigyó- és ellenvonulások) kanyarodások ($1\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ és a közép körül.)

B) Szabadgyakorlatok. 1) Az állások (kivéve a vivóállást és a fekvések; 2) a tag-szabadgyakorlatokból az egyszerű és könnyebb összetett mozgások. E gyakorlatok könnyű kézi szerekkel is végzendők (fabot, rúd, súlyzók.); 3) tovább haladási gyakorlatok: a járások (különös tekintettel a katonai járásra) műjárások, futás (fokozatosan 5—10 percig) és egyszerű szökdelések; 4) a birkozási gyakorlatokból: az előkészítő birkózás és végre 5) társas szabadgyakorlatok kettősével és hármasával.

c) Szergyakorlatok. Magas- és távolugrás, mélyugrás (egy test magasságnyról). Rohamugrás, lengő kötélugrások, bakugrás (III. IV. oszt.), vegyes ugrások a ká pákkal ellátott támaszfán. Mászás függélyes és rézsútos póznán, kötelen és árbocon. Gyakorlatok függésben a rézsútos és vízszintes létrán, fokos árbocon fel- és lemenésben, alacsony nyujtón vegyes függésben és támaszban, korláton csak feszítő támaszban és függésben, gyűrűhintán függésben.

D) Játékok. Labdázás, farkas és bárány, körfutás, szökdelőkör stb.

V—VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A tanítás csapatokban (erő és ügyesség szerint beosztva) történik. A csapatvezetők hetenkint egyszer külön képeztetnek.

A) Rendgyakorlatok. a) A katonai rendgyakorlatokból a szakasz felállítása és egyszerű mozdulatai gyors lépés és futás közben is gyakorlandó. (I. gyak. szabályz. II. fej.) b) A tornázási rendgyakorlatokból az I—IV. osztályban felsorolt rendgyakorlatok lehető változatos összetételei, melyek mint felvonulások a sortest alakítására s különösen a szabadgyakorlatok kivitelére alkalmasak.

B) Szabadgyakorlatok. 1) Állások és taggyakorlatok különféle összetételekben, szigorú tekintettel a plastikai alakzatokra, a gyors

mozgásra és — nehezebb kézi szerek használata által — az izmok fokozott működésére (A kézi szerek súlyzók, vasbot, buzogány). 2) A továbbhaladási gyakorlatok, összekötve taggyakorlatokkal egymásután és egyidőben kitartó futás 15 percig, gyors futás 125 méter távolságra gyakorlandó. Szökdelések álláscserével és kargyakorlatokkal. 3) A szabad birkózás különféle nemei. 4) Társas gyakorlatok: gulák, csoportzatok.

C) Szergyakorlatok. Magas- és távolugrás (szilárd akadályokon is át, kézi szerekkel is). Mélyugrás állásból és függésből ($1\frac{1}{2}$ —2 test magasságnyirol.) Rohamugrás (a deszka 60 fokig emelhető.) Rúdugrás, bak- és lóugrások. A mászás nehezebb nemei, kitartó mászás. Gyakorlatok a rézsútos és vízszintes létrán (a felső oldalán is.) Magas nyújtón az alapgyakorlatok, alacsony nyújtón alugrások. Korláton nyik-támaszban is, gyűrűhintán függésben és támaszban.

Kivánatosak az ugróasztalon és rugódeszkán való gyakorlatok, továbbá a gerely- és kődobás, a súlyemelés és a korong (discus)-vetés.

D) Kirándulások alkalmával a labdázás, kitartó járás, lovagjátékok és a természeti akadályok legyőzése, különösen gyakorlandó.

Az órák táblázatos kimutatása.

Sor-szám	T a n t á r g y	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze-sen
1	Vallástan	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2	Magyar nyelv s irodalom	5	5	3	3	3	3	3	3	28
3	Német nyelv »	5	4	3	3	3	2	2	2	24
4	Francia nyelv »	—	—	5	5	4	4	3	3	24
5	Bölcsészet	—	—	—	—	—	—	—	3	3
6	Földrajz	3	3	—	3	—	—	—	—	9
7	Történelem	—	—	3	—	3	3	3	3	15
8	Mathematika	3	4	3	4	5	4	4	3	30
9	Természetrajz	2	2	—	—	2	3	3	—	12
10	Természettan	—	—	3	—	—	—	4	5	12
11	Vegytan	—	—	—	2	2	3	—	—	7
12	Rajzoló és ábrázoló geom.	5	5	2	2	2	2	2	2	22
13	Szabadkézi rajz	—	—	2	2	2	2	2	2	12
14	Szépírás	1	1	—	—	—	—	—	—	2
15	Tornázás	2	2	2	2	2	2	2	2	16
	Összesen	28	28	28	28	30	30	30	30	232
	Osztályonként hány tan-tárgy?	9	9	10	10	11	11	11	11	

III. Átmeneti intézkedések

az 1884/85. és 1885/86-ik tanévekre.

I. Magyar nyelv s irodalom.

I.—V. osztályokban az új tanterv alkalmazandó.

VI. oszt. A prózai és költői műfajok rövid ismertetése az új tantervnek V. és VI. osztálybeli olvasmányaiból vett szemelvényekkel.

VII. oszt. A költői műfajok ismertetése heti egy órában az új tanterv VI. osztálybeli olvasmányaiból vett szemelvényekkel. Párhuzamosan a magyar irodalomtörténet ismertetése 1820-ig az új tanterv szerint, különös tekintettel a legújabb kor méltatására.

VIII. oszt. A magyar irodalom története a legrégibb időktől napjainkat a legújabb kor kiválóbb költőinek és íróinak biographikus tárgyalásával.

Az 1885—86-iki tanévben minden osztályban az új tanterv alkalmazandó.

II. Német nyelv és irodalom.

Mind a nyolc osztályban az új tanterv alkalmazandó.

III. Francia nyelv és irodalom.

Mind a nyolc osztályban az új tanterv alkalmazandó. Minthogy a III. és IV. osztályban ismétlések fordulnak elő, az olvasmányok kibővitendők. E mellett a III. osztályban egy óra elvételik a földrajzra, a IV. osztályban szintén egy óra a természettanra.

IV. Bölcsészet.

Az új tanterv szerint tanítandó.

V. Földrajz.

I. oszt. Az új tanterv szerint.

II. oszt. Europa — Magyarországon és a földközi tengert környező országokon kívül. — A többi földrész ismertetése.

III. oszt. átmenetileg hetenkint 1 óra (a franciától). Afrika és Ázsia azon részei, melyek az I. osztályban nem tárgyalattak. Amerika, Ausztrália.

IV. oszt. Amerika és Ausztrália ismertetése után az új tanterv.

VI. Történelem.

1884—85-ben.

III. oszt. Az új tanterv szerint.

V. oszt. A középkor története Amerika felfedezéseig.

VI. oszt. Az új kor története, Napoleon bukásáig.

VII. oszt. hetekint 2 óra. A legújabb kor történetének ismertetése Europa és Amerika államai politikai földrajzának áttekintésével.

VIII. oszt. Magyarország története az új tanterv szerint.

1885—1886-ban.

III. oszt. Az új tanterv.

V. oszt. Az új tanterv.

VI. oszt. Az új kor története a francia forradalomig.

VII. oszt. A legújabb kor története a francia forradalomtól a politikai földrajz ismertetésével.

VIII. oszt. Magyarország története az új tanterv szerint.

1886—87-ben mindenütt az új tanterv alkalmazandó.

VII. Matematika.

Az első három osztályban az új tanterv alkalmazandó.

IV. oszt. A láncszabály, a belföldi és a legfontosabb külföldi pénznemek megismertetése és átszámítása, a váltók leszámítolása ; folytatólag az új tanterv.

V. oszt. A kéttaguak négyzetének és köbének képzése. A geometriai haladvány mint osztási eredmény. A négy alpművelet törtszámokkal. Az elsőfoku egyenletek egy ismeretlennel, kiterjeszkedve az aránylatok tanára ; folytatólag az új tanterv.

VI. oszt. a) A számtani haladványok tárgyalása után az új tanterv.

b) A körbe és köréje írt szabályos sokszögek. A kör területének és területének, továbbá az ívhossznak kiszámítása. Planimetria.

VII. oszt. a) A logaritmuskok kiszámítása után az új tanterv.

a) A geometriából az új tanterv.

VIII. oszt. Az algebrai kifejezések graphikus ábrázolása, ezután az új tanterv.

VIII. Természettudomány.

Teljesen az új tanterv alkalmazandó.

IX. Természetrajz.

III. oszt. Az új tanterv szerint.

IV. oszt. Átmenetileg hetenkint 1 óra (a iranciától.) A testek mozgása.

Az erők s azok egyensúlya. Munka. Hang. (Szemlélet és kísérlet alapján, a régi tanterv szerint.)

A VII. és VIII. osztályokban az új tanterv alkalmazandó.

X. Vegytan.

A *IV.* és *V.* osztályokban az új tanterv alkalmazandó.

VI. oszt. Az új tanterv *V.* és *VI.* osztályának anyaga, megfelelő összevonással.

VII. oszt. átmenetileg hetenkint 1 óra (a történelemtől.) A szerves vegytan tárgyalása.

XI. Rajzoló és ábrázoló geometria.

I. oszt. Az új tanterv alkalmazandó.

II. oszt. Az új tanterv szerint, csakhogy a testek symmetriájának tárgyalását a síkidomok symmetriájának tárgyalása előzze meg, a hol netalán ez az *I.* osztályban nem tárgyalatott volna.

III. oszt. Constructiv planimetria (az egyenes és görbe vonalu idomok) az új tanterv szerint.

IV. oszt. Constructiv planimetria (az egyenes és görbe vonalu idomok) az új tanterv szerint; — geometriai diszítményrajz, továbbá a gyakorlati felmérés a helyszinrajzolás elhagyásával.

V. oszt. A görbe vonalu idomok szerkesztése után az új tanterv.

VI. oszt. Az *V.* és *VI.* osztályoknak az új tantervben megjelölt anyaga megfelelő összevonással.

VII. oszt. Az új tanterv szerint. Azonban a mennyiben a görbelapu testek árnyékának szerkesztése el nem végezhető, az az 1885—1886-iki tanévre a *VIII.* osztályba vihető át.

VIII. oszt. A régi tanterv alkalmazandó.

XII. A szabadkézi rajz és tornázás.

Az új tanterv szerint tanítandó.

II. Érettségi vizsgálati utasítás.

Az 1883. évi XXX. t. cz. 22.§-a alapján kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister
(1884. 10288. sz. a.)

1. §.

Azon tanulók, kik valamely középiskola egész tanfolyamát elvégezték és a nyolcadik osztályról valamely nyilvános középiskolától

legalább elégséges eredményű bizonyítványt mutatnak fel: érettségi vizsgálatot tehetnek.

A tanuló rendesen csak azon középiskolában teheti le az érettségi vizsgálatot, melyben a nyolcadik osztályt végezte, illetőleg a melynél a nyolcadik osztályból vizsgálatot tett (1883. XXX. t. c. 25. §.).

2. §.

Az érettségi vizsgálat célja: kipuhatolni, vajjon a vizsgálatra jelentkező tanuló bir-e az általános műveltség és tárgyszeret azon mértékével, mely tőle a középiskolai tanterv szerint megkövetelhető? s így az értelmi fejlettség oly fokán áll-e, minő a főiskolai tanulmányokra szükséges?

3. §.

Az érettségi vizsgálatokat minden nyolc osztályu nyilvános középiskola tanári testülete tartja. (1883. XXX. t. c. 23. §.

Az érettségi vizsgálat tárgyait képező szaktudományoknak nyolcadik osztálybeli tanárai az intézeti igazgatóval együtt, a tankerületi főigazgatónak, vagy helyettesének elnöklote alatt vizsgáló bizottságot képeznek.

A felekezeti intézetek vizsgáló bizottságának elnöke az illetékes főhatóság által kirendelt férfiú, tagjai pedig az illető tanárokon kívül, a törvény 23. és 24-ik §§-ában megszabott jogkörrel, a vallás- és közoktatásügyi miniszter által kiküldött kormányképviselő, valamint a törvény 23. §-a által megendett bizottsági tagok is.

E vizsgáló bizottság teljesíti az egész vizsgálatot s a felekezeti intézetekhez kinevezett kormányképviselőn kívül aláírja a bizonyítványokat, valamint a vizsgálatnak felterjesztendő egyéb ügyiratait, melyek közül a jegyzőkönyvet a kormányviselő is aláírja.

4. §.

A rendes érettségi vizsgálatra való jelentkezés minden tanévben az intézeti igazgatónál april hó 15-ig történik. A jelentkezés alkalmával minden tanuló köteles születési bizonyítványát, valamint középiskolai tanulmányairól netalán más iskoláktól nyert bizonyítványait felmutatni.

A vizsgálatra jelentkezés után az igazgató a nyolcadik osztály tanáraival értekezletet tart, azon célból, hogy a kétes előmenetelű tanulóknak az érettségi vizsgálatról való visszalépést javasolja. Az ily javaslatot az illető tanulók szüleivel vagy helyettesével az igazgató mindenkor közölni tartozik. Az értekezlet azonban a vizsgálatról senkit el nem tilthat.

Az önként visszalépő tanuló egy év előtt csak ministeri engedéllyel tehet érettségi vizsgálatot.

Az értekezlet megállapítja az írásbeli vizsgálatok idejét.

5. §.

A rendes érettségi vizsgálatok a tanév végén, és pedig az írásbeliek május hó második felében, a szóbeliek június havában tartatnak az

illető nyilvános középiskolában. Ismétlő- és javító-, illetőleg betegség miatti mulasztás esetén pótló érettségi vizsgálatok csak mindenév szeptember és december hónapjaiban tarthatók a tankerületi főigazgató illetőleg a hitfelekezeti főhatóság által meghatározott napon és általa kijelölt intézetnél.

E rendkívüli időben tartandó érettségi vizsgálatok az egy tankerülethez, illetőleg egyházi főhatóság alá tartozó intézetek tanulóira nézve egy helyre és egy napra tűzendők ki, és ez a miniszterhez kellő időben előre bejelentendő a végből, hogy a felekezeti iskolák ily érettségi vizsgálataira a kormány-képviselőt kirendelhesse. Ezen rendkívüli érettségi vizsgálatok is ugyanazon elnöklet alatt tartandók mind a rendesek.

6. §.

Az érettségi vizsgálat két részből áll; u. m.:

- a) írásbeli,
- b) szóbeli vizsgálatokból.

Sem az írásbeli, sem a szóbeli vizsgálatok egy tárgyából sem menthető fel senki.

7. §.

Az írásbeli vizsgálatokon a gymnasiumoknál öt, a reáliskoláknál négy dolgozat készítendő; u. m.:

A) A gymnasiumoknál:

a) Értekezés magyar nyelven a középiskolai tananyag köréből vett valamely tárgyról, oly célból, hogy a tanulónak alapos nyelvtan ismeretei, helyes gondolkodása és gondolatainak írásban való szabatos kifejezése megítélhetők legyenek.

Nem magyar tannyelvű gymnasiumokon az iskola tannyelvén is készítendő írásbeli dolgozat.

- b) Fordítás magyarból németre.
- c) Fordítás magyarból latinra.
- d) Valamely, az iskolában tárgyalt görög íróból egy nem olvasott részlet fordítása görögből magyarra.

e) Oly algebrai és geometriai feladatok megfejtése, melyekből a tanulónak a számolásban való biztossága is kiderüljön.

B) A reáliskoláknál:

- a) Magyar nyelvi dolgozat, mint a gymnasiumoknál.

Nem magyar tannyelvű reáliskolákon az intézet tannyelvén is készítendő, írásbeli dolgozat.

- b) A német nyelv és irodalom tananyagának köréből vett szabad német dolgozat, vagy fordítás magyarból németre.
- c) Fordítás magyarból franciára.

d) Algebrai és geometriai feladatok megfejtése, mint a gymnasiumoknál, tekintettel a reáliskolai tantervre.

Az írásbeli dolgozatok feladatainak megállapíthatása végett az igazgató a vizsgáló szaktanároktól megfelelő feladványokat kér, és pedig a magyar nyelvi dolgozatra hat feladványt, tekintettel a különböző tudományszakokra; a többi nyelvi dolgozatokra három-három fordításul, a reáliskolánál a németből három szabad dolgozatul, a matematikából három az algebra és három a geometriára.

A feladványokat az igazgató a vizsgálatra jelentkezők névsorával együtt május hó 1-ig a tankerületi főigazgatónak vagy helyettesének — a felekezeti intézetektől a főhatóság által kirendelt vizsgáló bizottsági elnöknek — felküldi, ki a magyar nyelvi értekezésre a tanuló szabad választása szerinti kidolgozás végett három különböző tudomány köréből vett feladványt, — a többi nyelvekből, egy feladványt a fordításra, reáliskolánál németből egyet a szabad dolgozatra, a matematikából egy algebrai s egy geometriai feladványt fog megjelölni. Azonban ha a feladványokat nem helyeselné, azokat módosítja, vagy újakat tűz ki; azután minden tárgy feladványait külön borítékba zárva, pecsét alatt május hó 10-ig az igazgatóságnak visszaküldi; egyezsersmind a szóbeli vizsgálatok idejét is kitűzi.

8. §.

Az írásbeli dolgozatok a gymnasiumon öt, a reáliskolán négy egymásután következő nap délelőttjén tartatnak. Minden dolgozatra megszakitás nélkül öt órai idő engedtetik, melynek elteltével dolgozatát mindenki beadni tartozik, még ha befejezetlen volna is. (Szövegdictálás esetén, az erre fordított idő nem számítatik be.)

Az írásbeli vizsgálatokon a nyelvekből az illető szótár, a matematikai vizsgálaton a logaritmustáblák használata meg van engedve. Semmiféle más segédeszközt az írásbeli vizsgálatokon használni nem szabad.

9. §.

Egy teremben egyszerre 15 tanulónál több nem tehet írásbeli vizsgálatot.

A hol a vizsgálatra jelentkezők száma a 15-öt meghaladja, az igazgató gondoskodni fog a vizsgálandóknak külön termekben elhelyezéséről.

10. §.

Az írásbeli vizsgálatok napjain az igazgató a vizsgáló tanárokkal megjelen a dolgozó teremben, felbontja az azon napra kitűzött dolgozat feladványát rejtő levelet s a szaktanár által felolvastatja a kidolgozásra megjelölt feladványt, melyet minden tanuló önmagának leír. Ezután a más teremben dolgozók felügyelet alatt átvonulnak kijelölt termükbe. Minden teremben egy őrködő tanár marad, ki a történőkről pontos jegyzőkönyvet vezet.

Ezen jegyzőkönyvbe beiktatandó az írásbeli vizsgálat ideje, feladványa, a teremben dolgozó tanulók névsora a dolgozatok beadásának ideje s a figyelembe vételt érdemlő egyéb észrevételek, valamint az őrködő tanárok névsora felváltatásuk sorrendjében.

11. §.

Á vizsgálatokon örökdő tanárok óráról-órára történő felváltásáról az igazgató gondoskodik, ki a névsort előlegesen megállapítja és kifüggeszteti.

12. §.

Ha az örökdő tanár akár meg nem engedett segéd-eszköz, akár más dolgozatának használatán kapja rajta a tanulót, a vizsgálat folytatásától e tárgyból eltiltja s a teremből eltávolítja, az illető szaktanár meghallgatása mellett a tankerületi főigazgató vagy helyettese, illetőleg a hitfelekezeti főhatóság által kirendelt elnök által helybenhagyandó új feladványt adhat fel kidolgozásra.

Ha a tanuló e tilalmat másodszor is megszegné, az azon időszaki vizsgálatoktól az igazgató által végleg eltiltatik.

A vizsgálatok megkezdésekor az igazgató a tilalomra komolyan figyelmezteti a tanulókat. (10. §.)

13. §.

Azon tanuló, ki dolgozatát bevégezte, azt egész ívre tisztázva, a fogalmazvánnyal együtt átadja az örökdő tanárnak, azután az intézetből eltávozni tartozik.

14. §.

Az örökdő tanárok által szerkesztett jegyzőkönyvet az írásbeli vizsgálatok befejezése után, az igazgató saját aláírással zárja le s mellékeli a vizsgálat ügyirataihoz.

15. §.

Az írásbeli dolgozatokat az illető vizsgáló szaktanár nézi át s javítja ki, az egész dolgozatokról rövid, de indokolt ítéletet és megfelelő érdemjegyet ír a dolgozat alá. Az érdemjegyek jelzésére csak jeles, jó, elégséges és elégtelen kifejezések használhatók.

A dolgozatok átvizsgálása után az igazgató értekezletre hívja össze a vizsgáló tanárokat, hogy valamennyi dolgozatról kölcsönös értesülést szerezzenek. Ezen értekezleten az illető szaktanárok jelentést tesznek az írásbeliek eredményéről s beiktatják az érdemjegyeket a táblázatos kimutatásba, (l. A. és B. minta) de a szóbeli vizsgálatra bocsátás felől határozatot nem hoznak. E határozat a teljes vizsgáló bizottság értekezletének van fentartva. (L. 16. §.).

Az igazgató ezen értekezlet jegyzőkönyvét az összes írásbeli dolgozatokkal és táblázatos kimutatással, június hó 1-ig a vizsgáló bizottság elnökének megküldi. A felekezeti intézetek vizsgáló bizottsági elnöke gondoskodik arról, hogy a kormányképviselő a szóbeli vizsgálatok előtt az írásbeli dolgozatokat s a vizsgálatra vonatkozó összes ügyiratokat átnézhesse.

16. §.

A szóbeli vizsgálatokat értekezlet előzi meg, melyen a tankerületi főigazgató, vagy helyettese, illetőleg a felekezeti főhatóság által kirendelt férfiú elnököl. Ezen értekezlet:

a) szótöbbséggel megállapítja az írásbeli vizsgálatok végeredményét s kimondja, hogy ennek következtében kik bocsáthatók a szóbeli vizsgálatokra; ha a vizsgáló bizottság elnöke valamely írásbeli dolgozat érdemjegyére nézve oly tárgynál, mely a szóbelinek nem tárgya, nem ért egyet a vizsgáló bizottság többségével: követelheti, hogy az illető tanuló azon tárgyból szóbeli vizsgálat alá vétessék;

b) megállapítja, mely tanulónál kívánatos valamely tantárgyból a részletesebb szóbeli vizsgálat.

Az elnök meghatározza a vizsgálatok sorrendjét és kijelöli a szóbeli vizsgálatok jegyzőit.

Ezen értekezleten kívánatos, hogy az egész tanári kar részt vegyen, de szavazati joguk csak a vizsgáló bizottság tagjainak van. Ezen értekezletre a nyolcadik osztály összes írásbeli dolgozatai megtekinthetés végett készen tartandók.

17. §.

Azon tanuló, kinek minden írásbeli dolgozata legalább is elégséges eredményű szóbelire bocsáttatik. A kinek magyar, vagy gymnasiumon latin, reáliskolán matematikai dolgozata elégtelen, valamint az is, ki bármely két tárgyból elégtelen érdemjegyet nyert az írásbeli vizsgálaton, a törvény 27. §-a szerint megbukottnak tekintendő s szóbeli vizsgálatra nem bocsátható. A kinek gymnasiumon német, görög és matematikai, — reáliskolán német és francia dolgozatai közül egy elégtelen, a szóbeli vizsgálatra bocsátható ugyan, de ha azon tárgy a szóbelinek is tárgya: ott behatóbban vizsgálandó, ha pedig nem tárgya általában, reá nézve az is a szóbeli vizsgálat tárgyává teendő.

18. §.

A szóbeli vizsgálatokra nem bocsátott tanuló az egész vizsgálatot csak egy év múlva ismételheti. (L. a törvény 27. §-át.)

19. §.

A szóbeli vizsgálatok időtartama akként állapítandó meg, hogy minden napra 8 vagy 9 óra jusson a vizsgálatra, mely idő alatt legfeljebb 10, illetőleg 12 tanuló tehet szóbeli vizsgálatot.

20. §.

Szóbeli vizsgálatra a tanuló semmiféle könyvet sem hozhat magával.

21. §.

A szóbeli vizsgálat az alább megnevezett tantárgyakból csakis a tanterv anyagának főtanaiban való jártasság s az azok közötti összefüggés megértésének kipuhatolására terjed ki. Nyelvekből és irodalmakból a középiskolában tárgyalt írók műveinek olvasáson alapuló ismerete is megkívántatik.

A) A gymnasiumoknál:

1. *Magyar nyelv és irodalom.*
2. *Latin nyelv és irodalom.*
3. *Magyarország története.*
4. *Mathematika.* (Algebra és geometria.)
5. *Physika.*

B) A reáliskoláknál:

1. *Magyar nyelv és irodalom.*
2. *Német nyelv és irodalom.*

Az újabbkori német irodalom ismerete a tanterv olvasmányai alapján.

3. *Magyarország története.*
4. *Mathematika.* (Algebra és geometria.)
5. *Physika.*

A kérdések oly módon teendők fel, hogy az adott feleletekből megítélhető legyen, vajjon a tanuló a tananyag fontosabb részei felett öntudatosan rendelkezik-e s képes-e önálló gondolkodásra.

22. §.

A szóbeli érettségi vizsgálatok a középiskolai ifjuság kizárásával nyilvánosan tartatnak. A vizsgálatokon az egész vizsgálóbizottság jelen van; a tanári testület többi tagjainak megjelenése is kívánatos, ezért a szóbeli vizsgálatok tartama alatt a tanítás az egész tanintézetben szünetel.

23. §.

A szóbeli vizsgálaton, az illető szaktudomány előadó tanára adja fel a kérdéseket, de a vizsgáló bizottság elnökének és a kormányképviselőnek is joga van kérdéseket tenni.

24. §.

A szóbeli vizsgálatokról felvett jegyzőkönybe a jegyző minden kérdést beiktat, a szaktanár által megállapított érdemjegyekkel együtt.

25. §.

A szóbeli vizsgálatok után bizottsági értekezlet tartatik, melyen a tanári testület többi tagjai is jelen lehetnek, de nem szavaznak.

Ezen értekezleten állapíttatik meg szótöbbséggel minden tanulóra nézve:

- a) szóbeli vizsgálatainak eredménye;
- b) minden tantárgyból általános érdemjegye az írásbeli érdemjegyek egybevetésével;
- c) általános érettségi fokozata.

Minden tantárgyból az eredmény jelzésére *jeles*, *jó*, *elégséges* és *elégtelen* érdemjegy használható.

26. §.

Az érettségi vizsgálatok általános végeredménye következőleg fejezendő ki: *a követelményeknek jelesen (vagy jól) megfelelően: érettség; vagy a követelményeknek megfelelően: érettség; vagy a követelményeknek nem felel meg, nem érettség és 2, illetőleg 3 hó múlva javító- vagy egy év múlva ismétlő vizsgálatra utasított.*

Jeles jelzést csak azon tanuló kaphat, kinek végeredményül szolgáló minden érdemjegye *jeles*, legfeljebb egy *jó*.

Jó jelzést csak azon tanuló, kinek minden tanjegye legalább *jó*, legfeljebb egy *elégséges*.

Az érettségi bizonyítványba felveendő az erkölcsi magaviselet, az osztálybizonyítványból, továbbá a gymnasiumoknál a vallástan, földrajz, természetrajz, rajzoló geometria és philosophiai propaedeutika, a reáliskoláknál pedig a vallástan, földrajz, természetrajz, vegytan, mértani és szabadkézi rajz és philosophiai propaedeutika érdemjegyei is az illető legutóbbi osztálybizonyítványból, de ezen tantárgyak érdemjegyei a jeles, vagy jó fokozat megállapítására befolyást nem gyakorolnak.

27. §.

A ki a szóbeli vizsgálatokon egy tantárgyból *elégtelen* eredményt tanúsít, az azon tantárgyból a következő tanév elején (szóbeli) javító vizsgálatot tehet. (L. 5. §.) Ha vizsgálata ekkor sem sikerül: ugyanazon év december havában a vizsgálatot még egyszer és utolszor ismételteti.

28. §.

A ki szóbeli vizsgálatokon két, vagy több tantárgyból kapott *elégtelen* érdemjegyet, az egy év múlva jelentkezhetik ismétlő (írás és szóbeli) érettségi vizsgálatokra.

29. §.

Azon tanuló, ki az ismétlő érettségi vizsgálatokon egynél több *elégtelen* érdemjegyet kap: érettségi vizsgálatra többé nem bocsátható. (L. a törvény 27. §-át.)

30. §.

Az érettségi vizsgálatok eredményét a vizsgáló bizottság elnöke hirdeti ki, a tanári testület jelenlétében. Ez alkalommal a vizsgálatok ismételtesére utasított tanulóknak a nyolcadik osztály ismételtesét ajánlhatja.

31. §.

Az érettségi bizonyítvány magyar nyelven állíttatik ki. Ebbe felveendő a tanuló neve, vallása, születési helye és ideje, egész középiskolai tanfolyamának helye és ideje (osztály összevonás esetén a minis-
teri engedély kelte és száma), az egyes tantárgyak érdemjegyei és általános érettségének fokozata. (L. *C*) és *D*) minta.)

A ki javító vagy ismétlő- érettségi vizsgálatra utasíttatik, annak bizonyítványában az új vizsgálat ideje kiteendő.

32. §.

Az érettségi bizonyítványt, valamint annak a törvényben (22. §.) megengedett fordítását mindig azon intézet állítja ki, melynél a tanuló a vizsgálatokat kiállotta. Javító vizsgálat esetén annak eredménye az eredeti bizonyítványra irandó s a vizsgáló bizottság elnöke által alá-
írandó. A mennyiben a javító vizsgálat nem azon az intézeten történt (lásd 5. §), melyről a tanuló a javító vizsgálatra utasíttatott, a javítás-
ról s ennek következtében történt érette nyilvánításról, azon intézet igazgatósága is értesítendő az érettségi vizsgálati anyakönyv kiigazi-
tása végett.

Azon tanulók, kik a reáliskolai érettségi vizsgálatot sikerrel letették s a törvény 28. §-a értelmében valamely nyilvános főgymnásiumnál a latin illetőleg a latin és görög nyelvből is tesznek pótvizsgálatot, az érettségi vizsgálatot tevő gymnásiumi tanulóktól külön vizsgálandók és ezen vizsgálatról külön bizonyítványt kapnak, melybe rendes érettségi bizonyítványuk érdemsorozata át nem vehető.

Az eljárás egyébiránt úgy a szóbeli, mint az írásbeli vizsgálatra nézve ugyanaz, mint a rendes érettségi vizsgálatnál.

33. §.

Ha az érettségi vizsgálat eljárásával a vizsgáló bizottság elnöke alapos oknál fogva egyet nem érthet, az ellen a jegyzőkönyvben óvást tesz, az illető tanulónak érettségi bizonyítványát nem írja alá, az eset-
ről pedig döntő elhatározás végett azonnal jelentést tesz a vallás- és közoktatásügyi miniszternek, illetőleg a felekezeti főhatóságnak.

34. §.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezése és közvetlen vezetése alatt álló középiskolákon az érettségi vizsgálatokért a bélyeg-

illetéken felül, minden tanuló 6 frtot tartozik fizetni, magántanuló a kétszeresét. E vizsgálati díj az egész vizsgálat ismétlésekor újra fizetendő. Javító vizsgálatért a díjnak fele fizetendő.

Reáliskolai érettségi vizsgálatot tett tanulók a latin, vagy latin és görög nyelvből teendő pótvizsgálatért tantárgyankint 3 frtot fizetnek.

A vizsgálati díjak mindig előre fizetendők.

A vizsgálati díjakból az igazgató és a vizsgáló tanárok egyenként egyenlő jutalékban részesülnek. Ha az igazgató, mint vizsgáló is részt vett a vizsgálatokban, két rész illeti.

A felekezetek által fenntartott intézetekben, az érettségi vizsgálati díjak iránt, az illetékes felekezeti hatóság intézkedik.

35. §.

Az érettségi vizsgálat összes ügyiratait az intézeti igazgatóság a vizsgálat befejezésétől számítva, 10 nap alatt a vizsgáló bizottság elnökéhez felküldi, ki azokat minden év július havában — a javító vizsgálatokét — december hóban a vallás és közoktatási miniszteriumnak, illetőleg a felekezeti főhatóságnak bemutatja.

Az érettségi vizsgálati írásbeli dolgozatok, az intézet irattárában három évig megőrzendők.

Adatok a tanoda történetéhez.

1. Jelentés a lefolyt tanévről.

Az 1883/4 tanév 1883. évi augusztus hó 30-án a beiratásokkal vette kezdetét, szept. hó 3-ig folytak a javító és pótvizsgálatok.

Ujvári Béla rendes tanár, ki 2 évig Párisban volt, nyelvészeti tanulmányainak befejezése után haza kerülven, ismét elfoglalta tanársékét. Albrecht János és Köpe Dezső oklevel. tanároknak a nmgu. vallás és közokt. m. kir. miniszter úr megengedvén, hogy tanodánknál mint próba évesek működhessenek, ezen minőségben a tanév végeig tanítottak. Albrecht János okl. tanár a latin nyelvet a IV—VI. osztályokból jelentkező 12 tanulónak tanította.

A lefolyt tanévben a tanulók száma tetemes szaporodást mutat, a mennyiben az 210-re növekedett; a tanév végeig iskolánkat 188 tanuló látogatta.

Az 1883. évi a „középiskolákról és azok tanárainak képesítéséről“ szóló XXX. t. c. 16. §-a a rendes tantárgyakból az órák számát a testgyakorlaton kívül az alsó osztályokban legfeljebb 26, a felsőkben legfeljebb 28 órában szabván meg, a nagyméltóságú vallás- és közokt. m. kir. minister úr az 1875. évi június hó 8-áról 12383. sz. a. kelt rendeletét módosítani és 1883. évi aug. hó 2-án, 26141 sz. a. az 1883/4 évre átmeneti intézkedéseket tartalmazó rendeletet kiadni szükségesnek találta, melyet egész terjedelmében a tanév végeig alkalmaztunk. Módosítás az I. osztályban csak annyiban volt, hogy a mint ezt már évek óta tesszük, a német nyelv- órákat szeptember és október hóban a magyar nyelvi általánosan gyarló ismeretek potlására fordítottuk. Szept. 4. Ő Fensége Stefanie Főhercegnő szerencsés szülése, — október hó 4-én, és nov. 19. Ő cs. és apost. kir. Felségeik névnapja alkalmából az összes ifjuság a tanári testülettel együtt a hálaadó egyházi ünnepélyeken megjelent.

Tanodánk ez évben örök emlékü ünnepet ült május hó 31-én, a midőn Ő cs. és apostoli kir. Felségét I. Ferenc József Urunkat Sopronyba való bevonulása alkalmával sorfalat képezve, sziveink mélyéből eredő „Éljen“-ekkel fogadtuk, utóbb pedig Királyunkat iskolánk szerény falai közt is üdvözölhattük, és azon hódoló tisztelet- és szeretetnek kifejezést adhattunk, mely hagyományos magyar ősi ragaszkodással bennünket a Felséges ház iránt mindenkor lelkesít, de különösen mostan boldoggá tett, a midőn hazánk Fejedelmét szívünk belsejéből eredő „Isten hozott“-tal színről színre üdvözölhattük.

Ő Felségének, ki 10 $\frac{3}{4}$ órákor tanodánkba érkezett, jelentést tevő az egész tanári kar nevében fejezte ki legmélyebb hódolatát. Az Uralkodó az üdvözlést kegyesen fogadta, az összes gyűjteményeket meg tekintette és a látottak felett teljes megelégedésének következő szavakkal: „mindennel, amit ez iskolában láttam, nagyon megvagyok elégedve“ kifejezést adván, tanodánkat elhagyta.

Azon kegyes leereszkedés és mindenre kiterjedő figyelem, mellyel az Uralkodó minden, a tanodánkat illető ügy iránt tudakozódott, a tanári karban, valamint az udvaron felállított ifjúság szívében felejtetetlen emléket hagyott; és mint távozásakor most is kívánjuk: Dicsőn uralkodó, szeretett Urunk és Királyunk soká éljen!

Nevezetes ünnepélyt ült tanodánk 1883. december 8-án Ulber Mátyás tanár, a reáliskolai ügy bízgó veteránjának 35 évi szolgálati jubilaumja alkalmából, — az ünnepély leírását ez értesítő elején adjuk.

Dr. Németh Antal győrt. kir. főigazgató és tanácsos úr tanodánkban először is az Ulber jubilaumkor, december 8-án jelent meg, és ugyan ekkor az osztályokat meglátogatván értekezletet is tartott.

Junius hó 13. és 14-én az érettségi vizsgálatok alkalmából másodszor jött körünkbe.

Ha a fennevezett, tanodánk történetében örök emléket hagyó esemény után még felemlítjük, hogy a reáliskolák életét biztosító középiskolai törvénybe helyezett bizalom folytán a tanulók száma tetemesen emelkedett, hogy a tanodánknál levő segélyegyesület tőkéje Felséges Urunk és Királyunk kegyes 100 frtnyi adakozásával majdnem 400 frttal nagyobbodott, hogy lovag Patzenhofer Conrád cinfalvi cukorgyáros úr a sopronyi főreáltanodánál egy százforintos ösztöndíjt alapított, hogy végre új, és hiszszük most már végleges tantervet nyertünk, melynek keretében tanodánk céljait sikerrel előmozdítani képesek leszünk, hogy az egész tanév lefolyása alatt semmi olynemű fegyelmi kihágás elő nem fordult, mely részünkről szigorúbb eljárást kívánt volna, a lefolyt évet határozattan szerencsésnek nevezhetjük; — adja az Ég, hogy ezen körülmények a jövőre is mindinkább szilárdulván a reáliskolák új szerencsés korszakát virágozni lássuk!

2. Jótékonyági rovat.

a) Ösztöndíjasok.

1) Infelder Henrik	VIII. osztályu t.	Rosenfeld-féle alapítvány	. 125	frt
2) Raidl Antal	VIII.	"	"	. 125 "
3) Jerman József	II.	"	"	. 125 "
4) Weiss Lipót	III.	"	"	. 125 "
5) Stiegler Lajos	VIII.	Reáliskolai	"	. 150 "
6) Kun Lajos	I.	Megyeri	"	. 270 "
Összesen				920

A jövő tanév kezdetén kiadandó lesz: a) két Rosenfeld Jakab- és két Rosenfeld Katalin féle 125 frtos ösztöndíj: folyamodhatnak szorgalmas, jó erkölcsű és valóban szegény tanulók valláskülönbség nélkül; b) egy sopronyi főreáliskolai 150 frtos ösztöndíj, sopronyi születésű tanulók részére. Az a) alatti kérelmek Soprony v. tanácsához-, a b) alattiak pedig a nmgu vallás és közokt. m. kir. miniszteriumhoz címezve, folyó évi szeptember hó 30-ig, szegénységi- és a lefolyt tanévről szóló isk. bizonyítvánnyal felszerelve a főreáliskolai igazgatóságnál benyújtandók. E határidőn túl érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

b) Iskolai takarékpénztár.

1883. évi junius hó 4-én volt betét		183	frt	06	kr.
Az 1883/4 évi új betétek		110	"	55	"
1883. évi kamat		7	"	42	"
Összesen		301	frt	03	kr.

Kiadás: 26 tanuló kivett 91 frt 06 kr.

a Deák alapítványnak adatott át:

kamatmegtakarítás 1875. év novb. 1-től

1884. év január 1-ig, és a visszamaradt

ki nem vett betétek 27 frt 14 kr.

118 frt 20 kr.

Főösszeg 182 frt 83 kr.

mely a kölcsön és takarékpénztárban elhelyeztetett.

Soprony, 1884. évi junius 6-án.

R ö s c h F r i g y e s s. k.,
pénztárnok.

c) Deák Ferenc ösztöndíjalap.

1883. évi junius hó 4-én pénztári maradvány		561	frt	41	kr.
1883. évi kamat		25	"	09	"
az iskolai takarékpénztárból		27	"	14	"
a beiratásnál bejött		6	"	55	"
a III. osztály adott		2	"	55	"
Összesen		622	frt	74	kr.

mely összeg a kölcsön és takarékpénztárban elhelyeztetett.

Soprony, 1884. évi junius hó 6-án.

R ö s c h F r i g y e s s. k.,
pénztárnok.

d) Főreáliskolai segélyegyesület.

1. **Ő cs. és kir. Apostoli Felsége I. Ferencz József** az alaptőke emelésére adományozott 100 frt — kr.
2. A sopronyi takarékpénztár az 1883. évi tiszta nyereségéből adott 25 „ — „
3. A sopronyi takarékszövetkezet 1883-ra adott 5 „ — „
4. Alapító tagsági díjat fizetett Patzenhofer Konrád lovag 30 „ — „
5. Rendes tagsági díjakat fizettek: Schlesinger Lipót 2 frt, Sztrokay Pál 2 frt, Brauner József 2 frt, Dr. Wallenstein József 2 frt, Stricker Lipót 2 frt, Weiss József 3 frt, Kun Lajos 2 frt, Löffler János 2 frt, Pongrácz Károly három évre 6 frt, Patzenhofer Mathilde Ő Nagysága három évre 6 frt, Lindenmayer Frigyes 2 frt, Gratzl József 2 frt, Kerpl Mór 2 frt, Hess Márton 2 frt, Kurutz I. 2 frt, Pfeiffer Felix 2 frt, Bauer Antal 2 frt, Kluge Lajos 2 frt, Thierring Gyula 2 frt, Dr. Töppler Károly 2 frt, Röscher Frigyes 2 frt, idős Kár K. 2 frt, Meller Manó 2 frt, Tamaska István 2 frt, Schwartz Károly 2 frt, Fehér Sándor 2 frt, Zalka Mihály 2 frt, Vaniss Lajos 2 frt, Schöll Gusztáv 2 frt, Arky Sándor 2 frt, Ulber Mátyás 2 frt, Steiner Ignác 2 frt, Salamin Leo 2 frt, Graf Amália 2 frt, Jankó József 2 frt, Vizkelety József 2 frt, Jobb Antal 2 frt, Meller Lázár 2 frt, Grünwald Herman 2 frt, Vaniss Adolf 2 frt, Baán József 2 frt, Vimmer Imre 2 frt, Dr. Schreiner Károly 2 frt, Stiegler Gusztáv 2 frt, Dr. Winkler Adolf 2 frt, Hering Zsigmond 2 frt, Ofner János 2 frt, Spiesz Antal 2 frt, Potyondy Miklós 2 frt, Stadler Lajos 2 frt, Friedrich Lajos 2 frt. Összesen: 106 frt — kr.
6. Pártoló tagsági díjakat fizettek: Csepregy János ur gyűjtése 10 frt, Genthon C. 1 frt, Stern Dávid 2 frt, Zsezsulka Vencel 2 frt. Szapáry Borbálya grófné 1 frt, Negro Károly 5 frt, Németh István 2 frt, Vagner Gábor 1 frt, Handl Pál 1 frt, Drechsler Mór 1 frt, Lengyel Ádám 2 frt, Németh Zsigmond 2 frt, Preiner András 2 frt, Grubitsch János 2 frt, Jäger Gusztáv 1 frt, N. N. Bük 1 frt, Strasziripka György 2 frt, özv. Bertha Józsefné 2 frt, Salamon Miklósné 2 frt, Szalay Mihály 2 frt, Mojzer József 2 frt, Sedlmayer Ernő 5 frt, Sugár Géza 3 frt, Rosenthal Izrael 2 frt, Brzobohaty Antal 1 frt, Hackl Antal 1 frt, Hep Terez 1 frt, Bischitz Lipót 1 frt, Schulhof Mór 2 frt, Deutsch Ignác 1 frt, Tom-sich Bertalan 1 frt, Breier Frigyes 1 frt, Szinek 1 frt, Germitsch Antal 1 frt, Gazdag Nándor 2 frt, Klaber

Albert 2 frt, Klaber Móricz 2 frt, Mály Ferencz 2 frt,
 Warkány Ignác 2 frt, Eittner Imre 2 frt, Ullmann
 Henrik 1 frt, Hirsch László 2 frt, Sisska Károly 2 frt,
 Halwax Lipót 1 frt, Bischitz Lipót 1 frt, Becker Lajos
 1 frt, Müller Ferencz 1 frt, Kopstein Vilmos 1 frt,
 Deutsch Adolf 1 frt, Szimonisz Mihály 1 frt, Nagel-
 reiter Ferencz 1 frt, Bischitz Mór 50 kr, Frischmann
 Samu 50 kr, Frankl Samu 50 kr, Kohn Joachim 50 kr,
 Gergely József 50 kr, Kammerloher József 1 frt, Nagy
 N. János 1 frt, Bausz István 2 frt, Frank Tófor 2 frt,
 Gabler Vilmos 2 frt.

Összesen: 103 frt 80 kr.

Utólag adakoztak még: 47. sz. iven Nussál János 12 „ 50 „

Főösszeg: 392 „ 30 „

A főreáliskolai segélyegyesület számadása az 1883|84-ik tanévre.

Bevétel.

Kiadás.

Folyó szám		frt	kr.	Folyó szám		frt	kr.
1	Pénztár maradék az utolsó számadás szerint .	238	03	1	A 4814. takarékp. könyvecskebe elhelyeztetett	203	60
2	Ő cs. és Apostoli kir. Felségének ajándéka . .	100	—	2	A 3235. » » »	6	18
3	A sopronyi takarékpénztárnak ajándéka . . .	25	—	3	A 4621. » » »	4	36
4	A sopronyi tak. és kölcsön egyesület ajándéka .	5	—	4	A 4531. » » »	28	69
5	Alapító tagsági díj fejében befolyt	30	—	5	Wetzer Mihály I. oszt. tanulónak díjpénz . .	5	—
6	Rendes tagsági díj fejében befolyt	106	—	6	Kohn Armin I. „ „ „	5	—
7	Pártoló tagsági díj fejében befolyt	103	80	7	Steiner József „ „ „	5	—
8	A 4531. sz. takarékp. könyvecske után kamat	3	69	8	Szlávy István III. „ „ „	15	—
9	A 3235. » » » » »	6	18	9	Bruckner Lajos és Rösler Pálnak ösztöndíj .	15	53
10	A 4621. » » » » »	4	36	10	A tagsági díjak beszédeseért	6	—
11	A 4814. » » » » »	3	60	11	3 drb arany járadék kötvényeért kamat térítéssel	281	67
12	A tiszaszabályozási 3 kötvény után . . .	6	—	12	Nyomtatási költség fejében	16	50
13	A két földteherment. kötvény után félévi kamat	36	60	13	Pénztári maradék	75	73
		668	26			668	26

Vagyon állás kimutatása 1884. évi június hó 1-jével.

Folyó szám	N é v s z e r i n t	frt	kr.
1	1 drb 1000 frtról szóló 4226 sz. soproni földtehermentesítési kötvény 101.75	1017	50
2	1 drb 500 frtról szóló 1400 sz. soproni földtehermentesítési kötvény 101.75	508	75
3	3 drb tiszta-sorsjegy 3269, 047; 2541, 078; 2548, 020 kötvény 115.30	345	90
4	3 drb arany járadék kötvény A. 28164, 28398 és 85274 kötvény 92.15	276	45
5	1 drb sopronyi takarékp. könyvecske 4621. sz. a. 5 ⁰ / ₀	198	69
6	1 „ „ „ „ 3235. „ „ 5 ⁰ / ₀	305	38
7	1 „ „ „ „ 4531. „ „ 5 ⁰ / ₀	193	46
8	1 „ „ „ „ 4814. „ „ 4 ⁰ / ₀	203	60
9	A fent kimutatott pénztári maradék	75	73
		3125	46

azaz háromezer egyszáz huszonöt forint negyvenhat krajcár o. é.
Soprony, 1884. évi június hó 1-én.

Ulber Mátvás,
pénztárnok.

3. Tanszergyűjtemények szaporítása.

1. Tanári könyvtár.

a) Ajándék útján:

A vallás és közoktatási magyar kir. ministeriumtól:

1. A vallás- és közokt. m. miniszternek a közoktatás állapotáról szóló tizenkettedik jelentése 1881/2—1882/3-ra. Ugyanannak az országos tanítói nyugdíj és gyámalap 1882. évi állapotáról szóló jelentése.

2. Ő császári és kir. fensége Rudolf trónörökös utazása a keleten. Fordította Brankovics György, 2 kötet.

A magyar kir. földtani intézet évkönyve VI. kötet 8. 9 és 10. füzet, és VII. kötet 1. füzet.

Salamin Leo igazgató urtól: Brockhaus Conversations Lexikon 9. Auflage. 15 Bände. Steger Fr. Dr. Ergänzungs Conversations Lexikon 14 Bände. Die Gegenwart. Eine encyclopedische Darstellung der neuesten Geschichte 12 Bände. Unsere Zeit. Jahrbuch zum Conversations Lexikon. 3 Bände. Szótár, Salamin Leo francia olvasmányok című tankönyvéhez.

Lampel Robert urtól: Felsmann, német tan- és olvasó könyv felsőbb iskolák használatára. I. rész.

Eggenberger-féle könyvkereskedés: Dr. Dengi János. magyar stilistika és gyakorló könyv.

Bella Lajos tanár urtól: Stahr Adolf, Soctons Kaiserbiographien. Potthraczky József, Béla Károly névtelen jegyzőjének ideje. Történelmi tár 1878 és 1879. évfolyam. Richter, summarium chronologiae regni Hungariae. Csaplovics, manuale legum urbarialium anno 1830. Kant Emmanuel: Prolegomena zu einer jeden künftigen Metaphysik. Kant Immanuel, Logik.

b) Vétel útján:

Gottschall Rudolf, unsere Zeit, 2 Bände. Schwicker Jos. Dr. Deutsche Sprachlehre für die Oberklassen. Heinrich Gustav, Wilhelm Tell. Schreiber Max, Schrift und Sprache. Kehrein Jos., onomatichisches Wörterbuch der neuhoch deutschen Sprache. Meyer Leo, die gothische Sprache. Hettner Hermann, Humboldt's aesthetische Versuche über Goethes Hermann und Dorothea. Ponori Thewrewk Árpád, német tan- és olvasókönyv, 2 kötet. Sanders Daniel, Vorschläge zur Feststellung einer einheitlichen Rechtschreibung. Sanders Daniel, Katechismus der Orthographie. Sanders, orthographisches Wörterbuch. Budapesti Szemle 33—36 kötet. Magyar nyelvőr 12. kötet. Baszel, klassika phil. munkásai. Zichy, Alár. Sziklay, magyar népszinmű. Bartók, Kendi Margit. Baszel, ókori klassikusok. Beöthy, szinmű írók. Csiky, cifra nyomorúság, proletariusok, stomfai család, Harkányi. Béldi Pál, Szigligetitől Radó, magyar műfordítás. Bartók, költemények. Csiky, szép leányok, Bozóti Mártha, Káviár, Nő. Czakó Zsigmond, összes művei, Szemere Miklós, összes munkái, 3 kötet. Boros, a magyar nemzeti irodalomtörténet vázlata. Szalády, a magyar hirlap-irodalom statistikája. Szabó, Béla futása. Bubenik, Petőfi élete és költői működésének vázlata. Csuday, a honfoglalás. Katinszky, a költészettan alapelemei. Szász Károly, két szinmű. Beöthy Zsolt, rajzok. Lamp Károly és Mária, Shakespeare-mesék. Geographische Mittheilungen 29. Band. Petermann's Ergänzungen Heft 71. 72. 73. Balle Constantin, Geschichte der Jahre 1871—1877. 2 Bände. Geiger L. Zur Entwicklungsgeschichte der Menschheit, Ihre Wilhelm, römische Geschichte, 5 Bände. Georg Henry, Fortschritt und Armuth. Sybel Heinrich, historische Zeitschrift 13. und 14. Band. Századok, 17. évfolyam. Schwippel R. Dr. geologische

Verhältnisse der Umgebung Wien's. Hanshofer, die Constitution der natürlichen Silicate. Sitzungsbericht der Akad. der Wissenschaften 50. Band, 5. Heft. Cotta Bernhard, die Geologie der Gegenwart. Hochstetter, geologische Bilder der Vorwelt und Jetztzeit. Ross, die electricische Beleuchtung. Merling, die electricische Beleuchtung. Graetz, die Electricität und ihre Anwendung. Merling, die electricische Uhren. Neesen, die Fortschritte der Physik im Jahre 1878. Liebig, Annalen der Chemie 217—222. Band. Freseimus, Zeitschrift für analytische Chemie 22. Jahrgang. Hoffmann, Zeitschrift für math. und naturwissenschaftlichen Unterricht, 14. Jahrgang. Kolbe Josef, Zeitschrift für das Realschulwesen 8. Jahrg. Starck Max Dr., Central Organ für die Interessen des Realschulwesens 11. Jahrgang. Schlömlisch O. Zeitschrift für Mathematik und Physik 28. Jahrgang. Magyar tanügy 11. évfolyam. Wiedemann Annalen der Physik und Chemie 17. 18. und 19. Band. Wiedemann, Beiblätter zu den Annalen der Physik und Chemie 7. Band. Országos közléptanodai tanár egylet közlönye 17. évfolyam. Közoktatás 2. évfolyam. Philosophiai szemle 2. évfolyam. Egyetemes philologiai közlöny 7. évfolyam. Filosofiai írók tára, 4. és füzet. Wagner Rudolf „Jahresbericht über die Leistungen der chem. Technologie 14. Jahrgang. Böhm Károly, az ember és világa, I. rész. Arany János munkái, 16. füzet. Scherer János a világ irodalom 14. füzet.

2. Ifjusági könyvtár szaporodása.

a) Ajándék útján:

Dócy Lajos, Csók (Bischitz Dávid tanuló ajándéka.)

b) Vétel útján:

Gerstäcker Frigyes: Végzetek 1 k. Hoffmann: Aggodalmas napok 1 f. Hála és megtorlás 1 f. Pásztor és bujdosó 1 füzet. Egy szegény bűnös 1 f. Bánfi János: A jósnő álmai, 1 f. Fejes Boris 1 füz. Hoffmann Ferenc: Beethoven Lajos 1 f. Höcker Oscar: A ki Istenben bizik 1 f. Hoffmann: Tiszteljed atyádat 1 füz. Karácsonyest 1 f. A régi jó időkből 1 f. A jó fiú 1 f. Szorgalom és restség 1. f. A rossz szellem 1 füzet. A diótörő és egérkirály 1 f. A sírból 1 f. Boros M. Attila 1 f. Bánfi: Pupos Pista 1 f. Németh Antal: Lázadás Kairóban 1 f. Gruson Paulin: A bánat kiengesztel 1 f. Borcsa néni 1 f. Sikor József: Pártos Matyi 1 f. Miss Edwards A kincses szigetek 1 f. Hoffmann: Mózsele 1 f. Ne lopj! 1 f. Baron Richard: A végrendelet 1 f. Aurelie: A mostoha lány 1 f. Sikor: A révfalusi honvéd 1 füzet. Spitzer: A szorgalom jutalma 1 füzet. Grandmaisony Bruno Az Ainay- le- Vieux-i torony 1 f. Stadler: Árvák atyja 1 f. Baron Richard: Az anya ékszere 1 f. Szentmihályi Ilona: A kandalló mellett 1 f. Baron Richard Ember tervez, Isten végez 1 füzet. Gyula és Mari 1 f. Sebők Jenő: herceg 1 f. Schönberger: Borura derű 1 f. Ifjusági olcsó könyvtár: A két árva 1 f. Elbeszélések 1 f. A zendülők Piteaim szigetén 1 füzet. Mickleby Miklós 1 f. Dombey és fia 1 füzet. Waschington György 1 f. Munkácsy Kálmán: Hóvirágok 1-ső kötet

Guadányi: Rontó Pál 1 f. Köszöntő-könyv 1 köt. Jó könyvek 1—10-ig
 Kalocsa Rozsa: Szorgalmi jutalma 1 köt. Eredeti magyar gyermek- és
 népmesék 1 k. Mark Tain: Koldus és királyfi 1 k. Kardos: Ezeregy éj
 1 köt. Csudavilág 1 köt. Grimm: gyermekmesék 1 kötet. Dócy: Utolsó
 szerelem 1 k. Ercsey Arany életéből 1 köt. (kétszer) Beksics: Kemény
 Zsigmond 1 k. Irányi: megjegyzések előbbire 1 füz. Arany kisebb köl-
 teményei 1 kötet. Elbeszélők 1 kötet. Szana: Koszoru 1883 I. félév 1 k.
 Arany-Gyulai: Népkölt. gyűjtemény 3-ik k. Bánóci Kisfaludi K. II. k.
 Roboz: A tükörből 1 köt. Lehr: Toldi 1 k. Arany Toldi (kétszer) 2 k.
 Petőfi összes költeményei 1 k. Gabányi Egy krajczár emlékiratai 1 k.
 Margitay: Őszi verőfény 1. k. Csengery öszzegyűjtött munkái 5 köt.
 Verne: Robinsonok iskolája 1 k. Lehr: Toldy (nagyobb) 1 köt. Gyulai
 Vörösmarty élete 1 k. Gáspár Babérlombok 1 köt. Roboz Billikomból
 1 k. Szana: Két Kisfaludy 1 k. Verne Apróbb művei 1 k. Arany összes
 munkái II. k. Magyar Helikon 25 füzet Baumgarten: Bibliothek der
 Studien und Abhandlungen 1-ső k. Zrinyiász (3-szor) 3 kötet. Katona
 Bánk 1 k. Haraszty: Csokonai 1 k. Vajda: Kölcsey 1 k. Balogh: Szin-
 művek II. k. Gregus Mondások 1 k. Schögel: Kuriose Buch: 1 k. Riffert
 Deutsche Humoristen 4 k. Szana Koszoru 1883 2-ik félév 1 kötet. Tóth
 Ede munkái I. II-ik köt. Füredy: Magyartalanságok 1 f. Simonyi Anti-
 barbarus 1 f. Ballagi A: A magy. testőrség története 1 kötet. Teleki:
 Garibaldi alatt 1 k. Deák F: gr. Csáky István életrajza 1 kötet. Tört.
 könyvtár: Kossuth L. 1 f. Nero 1. f. Nagy Napoleon 1 f. gr. Széchenyi
 I. naplói 1 k. Márky Sándor: Dósa György és forradalma 1 k. Böhm:
 az ember és világa 1-ső rész 1 k. Aigner: Az elegiáról 1 k. Beöthy
 Zs.: Szinműírók és színészek 1 köt. Gregus Arany balladái (kétszer) 2
 k. Justus Liebig: Chem. Briefe 2 k. Reden und Abhandlungen 1 köt.
 Arendt: Lehrbuch der anorg. Chemie 1 k. Carlyle. A francia forradalom
 3 k. Macaulay: Anglia története VI. k. Csánky Dezső: I. Mátyás udvara
 1 köt. Áldor: a haza bölcse 1. k. Nagy Sándor 1 köt. Józsika: Hunyadi
 Mátyás 1 k. Hunyadi János 1 k. összesen 89 köt. 51 füzet.

3. Pénz, érem- és régiséggyűjtemény.

Lampert József, kír. törvényszéki ülnök 1 drb százas, 1 drb 5 frtos
 és 1 drb 2 frtos 1848. bankjegy. Kokas József VIII. oszt. tanuló egy
 drb 1810. bankó cédula. Makróczy Imre urtól, érmek és koponyák;
 Patzenhofer Conrád urtól egy bronz karperec.

4. Természettani szertár.

1 dynamoelectricus gép Feinn-től Stuttgartban.

5. Vegytani szertár.

Vétel után:

Acidum sulfuricum anhydr. 120 gr. Jodoform 100 gr. Oleum
 anisi 100 gr. Oleum aurant. cort. ver. 100 gr. Oleum bergamottae
 calab. 100 gr. Oleum carvi e sem. 100 gr. Oleum caryophyllorum e

floribus 100 gr. Oleum citri calabr. 100 gr. Oleum juniperi verum 100 gr. Oleum Cavendulae 100 gr. Oleum menthae pip. angl. Cambridge 50 gr. Oleum rosarum 10 gr. Oleum geranii afric. 10 gr. 1 drb. kanna. 10 drb 3 pintes üvegpalack. 1 drb reszelő.

6. Természettajzi szertár.

a) Ajándék képen:

Méltóságos Széchenyi Gábor gróf urtól. Meles Taxus*, (a*-al jelöltek Wabel Pál, intézeti laboráns készítette el) — Schimeticsch József VII. osztályu tanulótól: Picus viridis*, Fringilla coelebs*, Parus caeruleus*, Emberiza citrinella*, Fringilla spinus.* — Krammer István, II. oszt. tanulótól, Pavo cristatus nősténye.* — Simonis Sándor II. oszt. tanulótól: Plecotus auritus.* — Ismeretlentől: Psittacus (flavocephalus?)* — Az intézet növény- és bogár gyűjteményt számos példánnyal szaporította Simonis Ferencz VI. oszt. tanuló; továbbá Jermann József, Nussbaum József, Vágner Gábor és Kún Lajos II. oszt. tanulók.

b) Vétel útján:

Schieck-féle górcső (nagyítása 800-ig). — Klönne und Müller cégtől Berlinből mikroszkopikus készülékek a növények anatomiájához s a szpórások köréből, összesen 109 drb.

4. Közlemények a vegytani laboratóriumból.

Törvényszéki elemzés 2, egészségügyi 5, technikai 8.

Analytikai vegytan kapcsolatban gyakorlati munkálatokkal.

I. Kezdek:

A kémszerekről szóló tan- és a reagentiáknak szervesetlen vegyületekre való alkalmazása.

A tanuló neve	Mely osztályba járt	Eredmény
Pergár Ferencz	VI.	elégséges
Sedlmayer Ernő	VI.	elégséges

II. Haladók:

Egyszerűbb testek (elemek, sók, savak, stb.) minőleges elemzése.

A tanuló neve	Mely osztályba járt	Eredmény
Karsay Lajos	VI.	elégséges
Patzenhofer Rezső	VI.	jó
Schreiner János	VI.	elégséges
Simonis Ferenc	VI.	elégséges

5. Érettségi vizsgálat.

Az érettségi írásbeli vizsgálat május hó 16. 17. 19 és 20-án; a szóbeli pedig Dr. Németh Antal győri tankerületi királyi főigazgató úr elnöklete alatt június hó 13-án és 14-én tartatott meg.

A szóbeli vizsgálatra jelentkeztek 16-an és pedig: Ackerler Ferenc, Frank Imre, Gálffy István, Gratzl Alajos, Hagemann Ferenc, Infelder Henrik, Jielek Károly, Kadnár Károly, Kund Gyula, Kokas József, Nagy Pál, Németh Zsigmond, Raidl Antal, Serényi Imre, Stiegler Lajos, Velancsics István.

Az írásbeli vizsgálatok tételei voltak szabad választás szerint:

1. a magyar nyelvből: a) a gőz alkalmazása és hatása az emberiség művelődésére; b) az Anjouk uralkodása, történeti és művelődéstörténeti szempontból, tekintettel irodalmunk akkori állapotaira; c) Arany János élete és költészete.

2. a német nyelvből: a) a becsületesség (fordítás); b) Goethes Zusammenwirken mit Schiller (szabad dolgozat).

3. a francia nyelvből: Nagy Károly (fordítás magyarból franciára).

4. a mennyiségtanból: a) r sugárral bíró kör olyképen osztandó két részre koncentrikus kör segítségével, hogy a belső kör, mértani közép arányosa legyen a másik két sicalaknak; b) két szám különbsége 11; a nagyobbik 13-mal osztható, a kisebbik 3-mal; melyek e számok?

VII.

A jövő tanév kezdetéről.

Az 1884/85-iki tanévben a nyilvános tanulók szabályszerű fölvétele augusztus hó 30-án és szeptember hó 1. 2. és 3-ik napján történik délelőtt 8 órától 12 óráig. U. e napokon tartatnak a javító és pótvizsgálatok is. A rendes tanítás szept. hó 4-én veszi kezdetét.

A fölvételre és felvételi-vizsgálatokra nézve következők veendő k figyelembe:

1883. XXX. t. c. 10. §. „A reáliskola első osztályába csak oly növendékek vétetnek fel, kik életük kilencedik évét már betöltötték, és vagy arról, hogy a népiskola négy alsó osztályát jó sikerrel végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő, vagy felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mérvű képzettséggel bírnak

11. §. Ugyanazon iskola egyik osztályából a következő felsőbb osztályba csak azon tanuló léphet, ki az elvégzett osztálybeli rendes tantárgyak mindenikéből, nem számítva ide a szépírást és testgyakorlatot, legalább is elégséges osztályzatot nyert. Azon tanulónak, ki egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az intézet tanári testülete megengedheti, hogy amaz osztályzat kijavítása végett a következő iskolaév kezdetén vizsgálatot tehessen. A ki két tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az csak rendkívüli esetben a vallás és közoktatásügyi minster engedélyével bocsátható javító vizsgálatra; ezen esetben a vallás és közokt. m. kir. ministeriumhoz címzett folyamodványok a főreáliskolai igazgatósághoz jul. 15-ig benyújtandók. A ki két-tőnél több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az javító vizsgálatra semmi esetre sem bocsátható. A javító-, nemkülönben a pótvizsgálatot is rendesen azon tanintézetben kell a tanulónak letennie, melyben az elégtelen tanjegyet kapta, illetőleg a vizsgálatot elmulasztotta. Indo-

kolt esetekben a vallás és közoktatásügyi minster megengedheti, hogy ezen vizsgálatok más tanintézetben tétessenek le. Pótvizsgálatra azonban valamely tanuló csak akkor bocsátható, ha a vizsgálatról való elmaradását igazolja és ezt a tanári kar elegendő mentségül elfogadja. A tanári karnak megtagadó határozata ellen a vallás és közoktatásügyi minsterhez lehet folyamodni.

12. §. Nyilvános középiskolából a megfelelő ugyanazon nemű intézetbe átlépni kívánók előbbi intézetüktől nyert bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy a megelőző osztályt, minden rendes tantárgyból legalább is elégséges sikerrel végezték. Más középiskolából jövő növendékek csak akkor vétetnek fel a következő osztályokba, ha az általuk elhagyott tanintézet bizonyítványával igazolják, hogy a közvetlenül előzőtt osztályban kielégítő sikerrel tanulták legalább is azon tárgyakat, melyek rendes tantárgyak abban az intézetben, hová felvétetni óhajtanak. Azon tanulók, kik nyilvános gymnasiumból vagy polgári iskolából reáliskolába akarnak átmennni, kötelesek felvételi vizsgálatot tenni. A felvételi vizsgálatot azon tanintézet tanári testülete tartja, melybe a tanuló fel akar vétetni, s ugyanazon tanári testület határoz a felvétel felett is.

13. §. Egyik tanintézetből a másikba átlépés rendesen csak a t a n é v k e z d e t é n történhetik. I l v k ö z b e n más intézetből jövő tanuló, a t a n á r i t e s t ü l e t h a t á r o z a t a a l a p j á n, csak a változtatás okainak igazolása mellett véhető fel. A felvételt megtagadó határozat ellen a vallás és közoktatásügyi minsterhez lehet folyamodni.

15. §. „Magántanulók, kik magánúton vagy magánintézetben tanultak és előmenetelükről nyilvános iskolától kívánnak bizonyítványt nyerni, az illető iskola igazgatójánál való előleges bejelentés és annak kimutatása mellett, hogy a közvetlenül lefolyt tanévet, mely magánintézetben, illetőleg hol és mily rendszerű tanulmányozással töltötték, tehetnek vizsgálatot, a rendtartásban, e célra megállapított időben.”

26. §. „A reáliskolai érettségi vizsgálat csak a műegyetemre és a tudomány-egyetemek matematika-természettudományi karára (illetőleg bölcsészeti karának ezen szakosztályára) s a tanárképző intézet ugyan ezen szakosztályára, nemkülönben a bányászati, erdészeti és gazdasági akadémiákra való felvételre jogosít. Azon tanulók, kik a reáliskolát elvégezték és az érettségi vizsgálatot jó sikerrel letették, valamely nyilvános főgymnasiumban a latin nyelvből, illetőleg a latin és görög nyelvből vizsgálatra bocsáthatók; a kik ekkor a latin nyelvből a vizsgálatot sikerrel kiállják, az egyetemnek orvosi és jogi karába; azok pedig, kik a vizsgálatot a latin és görög nyelvből sikerrel kiállják, az egyetemnek bármely karába fölvehetők.”

A b i z o n y i t v á n y n é l k ü l jelentkező tanuló rendszerint csak abból az osztályból bocsájtatik vizsgálatra, melybe koránál fogva he-

lyezhető. A vizsgálat ily esetben írásbeli és szóbeli, s oly módon tartandó, hogy a tanulónak a megelőzőtt osztályok összes tanulmányaiban való jártassága kellőleg kitűnjék. Az ily vizsgálat díja a tandíjon felül 10 frt az igazgató számára, és 5–5 frt minden tantárgyért, melyre a vizsgálat kiterjesztendő.“

Minden tanuló a fölvételre személyesen, atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbízottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál és az illető osztály főjénél jelentkezni. Azon szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekük vagy gyámfiuk fölvételekor alkalmas helyette kötelesek bemutatni, kire a házi fölügyelet- és nevelésre nézve kötelességüket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésére bízott tanulóra nézve az igazgatóság értesítését elfogadhassa. A más intézetekből jövő tanulók, 2 frt 10 krt fölvételi díjt fizetnek; ezenkívül tartozik mindenkí az ifjusági könyvtárra 1 frtot, énekekre 1 frtot, az értesítőre 80 krt, tintára 20 krt fizetni. Az egész évi tandíj 18 frt, melynek fele a beiratáskor, a második fele pedig február hóban lefizetendő. A díjak visszafizetése semmi esetre sem történhetik meg.

A tandíjmentességért való kérvények szeptember hó 30-ig az igazgatóságnál benyújtandók. A tandíj fizetése alól a nm. vall. és közokt. m. k. minist. 23811. sz. r. szerint felmenthetők oly szegény és jó előmenetelű tanulók, kik minden tantárgyból **jeles** vagy legalább **jó** tanjegyet képesek felmutatni.

Vidéki tanulók számára szállás előbb nem fogadható, míg a szülők vagy megbízottjaik a szállásadó nevét az igazgatóságnál be nem jelentik.

Azon izraelita vallásu szülők, kik kívánják, miszerint fiaik a zsidó ünnepeken se ne rajzoljanak se ne írjanak, ebbeli kívánságukat a beiratás alkalmával **írásban nyújtás be az igazgatóságnak.**

Hogy azoknak is a kik netalán a reáliskolai pálya végeztével a középiskolai törvény 26. §. által adott jog folytán orvosi vagy jogi pályára menni szándékozzván, latin nyelvből vizsgálatot tenni kívánnak elég tétessék, a vallás és közoktatási m. kir. ministerium megengedte, hogy a latin nyelv, mint rendkívüli tantárgy, e szakmára képesített tanár által iskolánkknál is taníttassék. Ugy hiszem, hogy ez által több oldalról nyilvánított kívánságnak eleget fogunk tenni.

VIII.

Az ifjuság érdemsorozata az 1883|84 tanév végén.

Rövidítések magyarázata: **tdm.** = tandíjmentes, **özt.** = ösztöndíjas, **ism.** = ismétlő ; **1** = jeles, **2** = jó, **3** = elég, **4** = elégtelen ; magaviseletből : **1** = jó, **2** = szabályszerű, **3** = kevésbé szabályszerű, **4** = rossz,
* = egy tantárgyból nyert elégtelen tanjegyet javíthatja.

I. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Memorizáltan	Mértani rajz és ábrázoló mértan	Természettan	Testgyakorlat	Ének	Szépírá
Babka Gyula	2	3	3	3	4	4	3	3	m		2
Babka János ism.	3	3	3	3	3	3	3	3	1		2
Bánócy Béla	3	3	3	3	3	3	4	4	2		3
Becker Ernő ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3		3
Bischitz Sándor	3	3	4	4	4	3	4	4	2		3
Bruckner József*	2	2	2	2	2	3	3	2	3		2
Csepregi Gyula*	2	3	3	3	3	3	4	3	2		2
Daniel David	2	3	4	3	4	4	4	4	3		3
Deutsch Lajos	1	3	3	3	3	3	3	3	3		3
Deutsch Miksa	1	1	1	1	1	1	1	1	2		1
Eibeck Aladár	2	2	3	3	2	2	2	2	3		2
Finck Sándor	k	i	1	é	p	e	t	t.			
Frais Antal	2	3	3	3	1	3	2	3	2		1
Frankl József	1	3	3	2	2	3	3	3	3		2
Frischmann Zsigmond	1	2	2	2	2	2	3	3	2		2
Fritsch József	2	2	2	2	3	3	3	3	3		1
Glatz Rezső	k	i	1	é	p	e	t	t.			
Grubert Kálmán	2	2	3	3	3	3	3	3	3		2
Grünwald Ignátz	1	3	4	4	4	4	4	4	3		3
Hackl Antal	3	2	4	4	4	4	3	3	3		3
Hacker Manó	1	3	4	4	4	4	4	4	3		3
Halwax Sándor	2	4	4	3	4	4	3	4	1		1
Hannibal Jenő ism.	k	i	1	é	p	e	t	t.			
Hauer György	2	3	3	3	3	3	4	4	3		1

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mértani rajz	Ternészetrájt	Testgyakorlat	Ének	Szépírást
Hirsch Jenő	1	3	3	3	4	4	3	4	1		3
Holeczmann Frigyes	2	3	3	3	4	3	4	3	3		2
Höbe Gyula	1	3	4	4	4	4	4	4	3		3
Jobb Antal	1	2	3	3	3	2	2	3	3		1
Kerpel Vilmos	2	2	3	3	3	2	3	3	3		1
Klaber Antal	2	2	3	3	3	3	3	3	3		2
Kohn Armin	2	2	3	3	1	2	2	3	2		1
Kohn Alfred	3	3	4	4	4	4	4	4	3		3
Kohn Manó	2	2	3	3	3	3	3	2	3		2
Kohn Moritz*	2	2	3	3	3	3	4	3	3		3
Koppel Dávid	2	2	3	3	2	2	3	3	3		2
Koppstein Gyula	1	3	2	2	3	3	3	3	3		2
Kremsér Rezső, ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	2		2
Liebentritt János	2	2	3	3	2	2	2	2	1		1
Lövy Mór	3	3	3	3	4	3	4	3	3		2
Máli Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	1		3
Meller Hugo	1	1	1	1	1	2	2	2	3		2
Müller Ferencz	2	3	3	3	3	3	3	3	3		3
Nagy Rezső	1	3	3	3	3	3	2	2	3		3
Negro Károly	1	1	2	2	2	2	3	2	2		2
Német Ferencz	2	3	4	4	4	4	4	4	3		3
Nusál József	2	2	3	3	2	3	3	3	3		2
Ongaro Péter*	2	3	3	3	3	3	4	3	2		2
Péczy Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	2		2
Pittner Tófor	1	2	3	2	2	2	3	1	2		1
Ribarits Tamás	k	i	l	é	p	e	t	t			
Ronge Alajos	k	i	l	é	p	e	t	t			
Schlesinger Alfred	1	3	3	3	2	3	3	3	3		2
Simonis Mihály	2	3	3	2	3	3	3	3	3		3
Sisska József	1	2	3	3	3	3	2	3	2		1
Spiegel Ferencz	1	3	3	2	3	3	3	3	3		1
Steiner Gyula	1	2	2	3	3	3	3	2	1		2
Steiner József	2	3	3	3	3	2	2	2	3		2
Stern József	1	1	1	1	1	1	1	2	3		1
Stessel Rezső	1	3	2	2	3	2	2	3	3		2
Sztrókai György	2	1	2	2	3	3	3	3	2		2
Thaler Rezső	2	3	3	3	3	3	3	3	3		2
Thomanits József	k	i	l	é	p	e	t	t			
Ullmann Samu*	1	3	4	3	3	3	3	3	3		2
Várkány Zsigmond	2	2	2	2	2	3	2	2	2		2
Wagner Gyula	3	1	3	3	2	3	3	2	2		1
Wetzer Mihály	2	1	2	2	2	2	2	3	1		1
Wimmer József	2	3	4	4	3	4	4	4	2		2
Wirth Henrik	2	2	3	2	3	3	3	3	2		2
Zserzsulka Lipót	2	4	3	4	3	4	4	3	3		2
Bischitz Mór, mt.*	—	2	3	3	3	3	4	2	—		

II. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Földrajz	Meenyiségtan	Mértan és mértani rajz	Természettud.	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
Bader Gusztav	b	e	t	e	re							
Balogh Pál	2	3	4	3	3	3	4	3	3	2	2	3
Bissitz Samu	2	3	3	3	4	4	3	4	4	4	2	4
Brauner Ferenc	2	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	4
Drechsler Frigyes	2	2	1	2	2	3	2	2	3	3	m.	4
Geiger Lipot	1	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3
Guschebauer János	2	3	4	3	4	4	4	4	4	2	4	3
Hacker Sándor	2	2	2	2	3	2	3	3	3	3	4	3
Huber Lajos	k	i	1	é	p	e	t	t				
Jermann József tdm. öszt.	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	m.	1
Károlyi Sándor	2	3	2	1	2	3	3	2	3	2	2	2
Kirchner Pál	2	2	3	2	3	3	2	2	2	3	4	3
Kramer István	1	2	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2
Kraus Antal	2	3	3	3	4	3	4	3	2	1	1	3
Kroyherr Sándor	1	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Kúu Lajos öszt.	2	1	3	3	2	3	3	3	3	2	1	3
Leitner Lipót*	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	4	3
Lendvay István	k	i	1	é	p	e	t	t				
Lengyel Jenő	1	2	2	3	2	3	2	3	3	3	1	2
Nagelreiter Ferenc	2	3	2	2	3	3	3	3	3	1	3	3
Németh Kálmán	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	1	2
Nussbaum József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2
Pecsornik Otto	k	i	1	é	p	e	t	t				
Preiner András ism.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Pötschacher Gustáv ism.	2	1	4	3	4	4	3	4	4	3	3	4
Püller Lajos ism.	k	i	1	é	p	e	t	t				
Rosenthal Ignátz	2	1	3	3	3	3	3	3	2	2	2	4
Schwartz Géza	k	i	1	é	p	e	t	t				
Steiner András	2	2	2	2	3	3	2	2	2	1	2	3
Steiner Gyula	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	m.	2
Szeyfried József*	1	3	3	2	3	4	3	3	3	3	2	3
Simonis Sándor tdm.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	m.	m.
Wagner Gábor	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	3
Weisz Ernő*	2	2	3	2	3	3	3	3	4	2	3	4
Weisz Vilmos	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3
Wittmann Péter	k	i	1	é	p	e	t	t				

Összesen: 36.

III. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Földrajz	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mértani rajz	Természettan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
Arnes Ede	1	2	3	2	3	2	2	3	2	3	3	2	2
Bánóczy Géza	2	2	3	3	4	3	3	3	4	3	3	3	2
Bausz István	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	1	2
Bischitz Bernát	1	2	3	3	4	3	3	3	4	3	3	4	3
Bruckner Lajos tdm.	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2	1	1	2
Frank Lajos	1	1	3	3	3	2	2	3	2	2	2	1	2
Fürst Jakab	2	2	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	3
Gabler Manó	2	3	3	3	4	3	3	3	4	3	1	2	3
Gazdag Sándor	1	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	1	1
Geyschlager Gyula	1	2	4	3	4	2	3	3	3	3	3	4	3
Geisse Miklós*	2	3	3	3	2	3	3	4	3	3	2	3	3
Grubits Ferencz	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1	3	1
Holper Ferenc*	2	2	4	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2
Hubert Samu	1	1	3	3	3	2	2	3	3	3	3	4	2
Jugovits Lajos	1	2	3	4	4	3	3	3	3	3	2	2	3
Károlyi Lajos	k	i	l	é	p	e	t	t					
Klauser Károly*	2	2	3	2	3	3	3	3	4	3	3	2	2
Löffler Ferenc*	2	3	3	2	4	3	3	2	2	3	2	2	2
Löffler Mihály*	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	m.	3
Luksándor Ferenc*	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	m.	m.
Magel Vilmos	k	i	l	é	p	e	t	t					
Modly Lajos	1	1	2	3	2	1	1	2	2	2	1	2	2
Peck Tivadar	2	1	3	3	4	2	3	4	4	3	3	2	3
Pötschacher Adolf	1	1	2	1	2	3	2	2	2	2	1	1	1
Rehberger Mór	b	e	t	e	g								
Róth Gustáv	2	2	4	2	4	3	3	4	3	4	2	1	3
Rösch Károly tdm.	1	2	3	2	3	2	2	1	1	2	2	b.	1
Schadn János	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	m.	1
Schilhan Ernő	k	i	l	é	p	e	t	t					
Schiller Béla	1	2	2	2	3	3	2	2	2	3	3	3	2
Széchenyi Péter grf.	k	i	l	é	p	e	t	t					
Szlávy István tdm.	1	2	2	2	3	3	2	2	3	3	1	2	2
Thiering György	k	i	l	é	p	e	t	t					
Tobias József*	2	2	3	3	3	3	3	4	3	3	1	1	3
Wallenstein Gyula	1	1	2	2	2	1	1	2	2	3	1	2	2
Weisz Lipót tdm. öszt.	1	2	2	1	2	2	2	3	2	2	1	2	3

IV. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Földrajz	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mértani rajz	Természettan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Berta József	1	1	2	3	3	2	2	2	3	2	3	4
Bischitz Miksa*	2	2	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2
Brzobohaty Otto*	1	1	3	2	1	3	3	4	2	3	2	m.
Dobay István	1	1	2	3	2	3	2	3	2	3	2	1
Fischer Adolf	1	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	4
Graf Jenő	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	1	2
Karl József	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2
Ladics Gyula*	1	1	2	3	3	2	3	3	4	3	1	3
Meyer Adolf	1	1	3	3	1	3	2	2	2	3	2	2
Patzenhofer Alfred	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2	3
Pongrácz Alfred	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1
Radakovics Ödön	1	1	2	3	3	2	2	3	3	3	1	2
Riezner János	2	2	3	4	4	3	3	1	3	3	3	4
Rössler Pál*	1	1	3	2	3	2	3	4	3	2	3	3
Salamin Oscár	1	1	1	2	1	2	1	1	2	3	1	2
Schulhof Lipót	1	2	2	2	2	2	2	1	2	3	2	2
Stefan Kálmán	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	3	1
Strassiripka Károly	1	1	2	3	3	2	2	3	2	3	2	2
Vizkelety Ferenc*	2	2	3	2	3	3	3	3	3	4	3	2
Wolf Lipót mt.		1	2	2	2	2	1	2	2	2	3	—

Ö s s z e s e n 20.

V. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mér- tani rajz	Természettan	Vegytan	Latin	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Bleich Pál folytonos betegeskedése miatt osztályzatot nem nyert.													
Buck Gyula ism.	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—	1	2
Horváth János	k	i	1	é	p	e	t	t					
Kokál Károly	2	3	3	3	3	3	4	2	3	3	4	1	2
Ludwig Ferencz	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	3	2	3
Mayherr Ferencz	2	2	3	2	2	1	3	3	3	3	4	3	2
Moldauer Károly	2	1	3	2	2	1	3	2	2	2	—	2	4
Salamon István	2	1	1	3	1	1	3	2	2	2	—	1	4
Scheiber János	1	2	2	3	2	2	2	3	2	3	2	m.	m.
Schmidt Károly*	1	1	3	3	3	2	4	2	3	3	—	2	1
Szalay Géza	2	2	2	3	2	2	3	2	2	3	—	1	4
Székely Kálmán	1	1	3	2	2	1	3	3	3	3	—	2	4

Ö s s z e s e n 12.

VI. osztály.

A tanuló neve, tandíjmentes, ösztön- díjas vagy ismétlő?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Földrajz	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mértani rajz	Természettan	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Fürst Zsigmond*	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	4	2	3
Hess Henrik	1	1	2	1	1	3	2	3	3	3	3	2	3
Jankó Sándor	1	1	2	3	2	1	1	2	1	1	2	1	1
Karsay Lajos	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2	2
Klaus András	2	2	3	2	2	3	2	3	3	3	3	2	1
Kohn Eliás	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2
Korsitzka János*	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	4
Kugler Géza	k	i	l	é	p	e	t	t					
Lindenmayer Frigyes	1	1	1	2	2	1	2	2	3	1	3	1	2
Mojzer László	1	2	1	3	1	2	2	3	3	3	3	3	3
Patzenhofer Rezső	1	2	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	3
Pergár Ferencz	1	1	3	1	2	2	2	3	2	3	3	2	2
Rosenstingel Berthold	1	1	3	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2
Schreiner János	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2
Simonis Ferencz	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2	3	2	3
Sedlmayer Ernő mgt.		2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	—

O s s z e s e n : 16.

VII. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mértani rajz	Természettan	Természettan	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Emmel Gyula tdm.	1	1	1	2	2	1	3	3	2	3	3	2	2
Schimetitsch József	1	2	3	2	3	2	3	3	3	2	3	2	m.
Serényi Jenő tdm.	1	2	2	3	1	3	3	2	2	2	2	1	2
Spitzer Lipót tdm.	1	1	2	2	1	2	2	3	2	2	2	3	2

Ö s s z e s e n 4.

VIII. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Memorizáció	Mértan és mértani rajz	Természettan	Bölcselet	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Ackerler Ferencz	1	2	3	2	3	3	3	3	3	2	1	2
Frank Imre	1	2	1	3	3	2	1	1	2	2	1	1
Gálffy István	1	2	1	3	3	2	1	2	3	2	1	3
Grätzl Alajos	1	2	1	2	1	2	2	3	2	2	1	2
Hagemann Ferenc	1	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	2
Infelder Henrik	1	1	3	2	3	2	2	3	3	2	3	2
Jilek Károly	1	2	2	1	1	1	2	1	2	2	1	1
Kadnár Károly	1	2	2	2	3	2	3	3	3	3	1	m.
Kokas József	1	1	1	2	3	2	2	3	2	3	1	2
Kund Gyula	1	2	3	2	2	2	1	2	2	2	1	1
Nagy Pál	1	2	1	2	3	3	2	3	3	2	1	1
Németh Zsigmond	1	1	1	3	3	1	3	3	3	2	1	1
Raidl Antal	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Serényi Imre	1	1	2	2	1	2	3	3	3	3	2	2
Stiegler Lajos	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	2
Veláncsics István	1	2	2	3	2	1	3	2	3	1	2	m.

Ö s s z e s e n: 16.

IX. Statistikai táblázatok.

1. A tanulók általános áttekintése.

I. O s z t á l y	II. A tanulók száma			III. Vallásuk					IV. Nyelvi viszonyaik (Minő nyelveket beszélnek?)							V. Szüleik polgári állása				VI. Előmenetelők	
	Beiratott	Elhalt	Kimaradt	Róm. kath.	Helv. hitv.	Ág. hitv.	Héber hitv.	Görög kel.	Magyar	Német	Magyar-német	Horvát-német-magyar	Francia német-magyar	Szerb. magyar, német	Olasz, magyar, német	Értelmisége	Önálló őstermelők, (földbirtokosok s bérlok)	Önálló kereskedők és iparosok	Magán tisztviselők	Haladók	Ismétlők
I.	70	—	6	28	—	8	28	—	4	5	49	1	1	—	—	2	6	43	13	47	17
II.	36	—	7	12	—	7	10	—	—	—	29	1	—	—	—	5	2	19	3	23	6
III.	36	—	6	16	—	10	4	—	—	—	30	1	—	—	—	2	2	22	4	23	7
IV.	20	—	—	11	1	4	4	—	—	—	20	—	—	—	—	4	4	9	3	19	1
V.	12	—	2	7	—	2	1	—	—	—	10	—	—	—	—	—	2	4	4	10	—
VI.	16	—	1	8	—	3	4	—	—	—	15	—	—	—	—	—	2	11	2	15	—
VII.	4	—	—	2	—	1	1	—	—	—	4	—	1	—	—	1	—	2	1	4	—
VIII.	16	—	—	11	—	4	1	—	—	—	16	—	1	—	—	1	3	9	3	16	—
I—VIII.	210	—	22	95	1	39	53	—	4	5	173	3	3	—	—	15	21	119	33	157	31

Jegyzet: 1. a III—VI. rovatokban csak a tényleg az év végéig iskolába járó ifjúság vétetett számba.

2. az egy tantárgyban „elégtelen” tanjegyet nyert tanulók, mint a javítóvizsgálatra jogosítottak a haladók közé ssámítottak.

2. A tanulmányozás eredményének áttekintése osztályonként.

Első osztály.

T a n t á r g y a k	Jeles	Jó	Elágséges	Elágtalan
<i>Hittan</i>	7	20	34	2
<i>Magyar nyelv</i>	3	10	39	11
<i>Német nyelv</i>	3	14	37	9
<i>Földrajz</i>	5	13	32	13
<i>Számítan</i>	2	13	36	12
<i>Mértan és rajz</i>	2	12	33	16
<i>Természetről</i>	2	12	37	12
<i>Torna</i>	—	—	—	—

64 tanuló osztályoztatott. Tornából fel van mentve: 1.

Második osztály.

<i>Hittan</i>	6	13	10	—
<i>Magyar nyelv</i>	3	8	14	4
<i>Német nyelv</i>	4	10	15	—
<i>Francia nyelv</i>	2	8	14	5
<i>Földrajz</i>	3	1	20	5
<i>Számítan</i>	2	6	18	3
<i>Mértan és rajz</i>	2	7	17	3
<i>Természetről</i>	3	6	16	4
<i>Szabadkézi rajz</i>	5	11	12	1
<i>Torna</i>	—	—	—	—

29 tanuló osztályoztatott. Tornából fel van mentve 3.

Harmadik osztály.

<i>Hittan</i>	8	17	5	—
<i>Magyar nyelv</i>	—	9	17	4
<i>Német nyelv</i>	4	11	14	1
<i>Francia nyelv</i>	1	6	13	10
<i>Földrajz</i>	4	9	17	—
<i>Történelem</i>	4	11	15	—
<i>Számítan</i>	1	8	17	4
<i>Mértan</i>	—	11	13	6
<i>Physika</i>	—	7	22	1
<i>Szabadkézi rajz</i>	9	8	13	—
<i>Torna*</i>	—	—	—	—

*Tornából fel van mentve 4 tanuló. 30 tanuló osztályoztatott. — Rehberger Mór betegsége folytán nem osztályoztatott.

Negyedik osztály.

T a n t á r g y a k	Jeles	Jó	Előgséges	Előgtelen
<i>Hittan</i>	12	7	—	—
<i>Magyar nyelv</i>	2	9	8	—
<i>Német nyelv</i>	1	7	10	1
<i>Francia nyelv</i>	6	3	9	1
<i>Földrajz</i>	2	10	7	—
<i>Történelem</i>	3	9	7	—
<i>Számtan</i>	6	2	9	2
<i>Mértan és rajz</i>	2	9	6	2
<i>Természettan</i>	—	6	12	1
<i>Szabadkézi rajz</i>	4	8	8	—
<i>Torna</i>	—	—	—	—

20 tanuló osztályoztatott.

Ötödik osztály.

<i>Hittan</i>	5	2	3	—
<i>Magyar nyelv</i>	1	3	6	1
<i>Német nyelv</i>	1	3	6	1
<i>Francia nyelv</i>	2	5	3	1
<i>Történelem</i>	4	4	2	1
<i>Menyiségitan</i>	—	3	5	3
<i>Mértan</i>	1	6	3	1
<i>Természetrajz</i>	1	4	5	1
<i>Vegytan</i>	1	2	7	1
<i>Szabadkézi rajz</i>	4	5	1	—
<i>Torna</i>	—	—	—	—

12 tanuló, nem osztályoztatott; Scheiber: tornából és szabadkézi rajzból felmentve.
Bleich P. F. betegsége miatt.

Hatodik osztály.

<i>Hittan</i>	5	8	3	—
<i>Magyar nyelv</i>	3	3	9	—
<i>Német nyelv</i>	3	5	6	—
<i>Francia nyelv</i>	3	7	5	—
<i>Földrajz</i>	3	2	10	—
<i>Történelem</i>	1	9	5	—
<i>Számtan</i>	—	3	10	1
<i>Menyiségitan</i>	1	3	11	—
<i>Mértan</i>	2	4	9	—
<i>Physika</i>	1	1	10	2
<i>Szabadkézi rajz</i>	2	9	4	—
<i>Torna</i>	—	—	—	—

Összesen 15 tanuló osztályoztatott.

Hetedik osztály.

T á o t á r g y a k	Jeles	jó	Elegséges	Előgtelen
<i>Hittan</i>	2	2	—	—
<i>Magyar nyelv</i>	1	2	1	—
<i>Német nyelv</i>	—	3	1	—
<i>Francia nyelv</i>	1	2	1	—
<i>Történelem</i>	1	2	1	—
<i>Mennyiségtan</i>	—	1	3	—
<i>Mértan és rajz</i>	—	1	3	—
<i>Természetrajz</i>	—	3	1	—
<i>Természettan</i>	—	3	1	—
<i>Vegytan</i>	—	2	2	—
<i>Szabadkézi rajz</i>	1	2	1	—
<i>Torna*</i>	—	—	—	—

1 felmentre. Összesen 4 tanuló, mindannyian osztályoztattak.

Nyolcadik osztály.

<i>Hittan</i>	5	11	—	—
<i>Magyar nyelv</i>	7	5	4	—
<i>Német nyelv</i>	3	8	5	—
<i>Francia nyelv</i>	5	2	9	—
<i>Bölcselet</i>	3	10	3	—
<i>Történelem</i>	5	9	2	—
<i>Mennyiségtan</i>	4	6	6	—
<i>Ábrázoló mértan</i>	3	5	8	—
<i>Természettan</i>	1	7	8	—
<i>Szabadkézi rajz</i>	13	2	1	—
<i>Torna*</i>	—	—	—	—

Torna alól 2 felmentre. Összesen 16 tanuló; mindannyian osztályoztattak.

3. A tanulók származás-helyének áttekintése.

L a k h e l y	O s z t á l y								
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Soprony városa	33	11	18	3	4	3	1	7	80
Soprony megye	25	14	8	8	6	5	—	4	70
Békés „	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Fehérvár „	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Győr „	1	—	—	1	—	—	—	—	2
Hajdu „	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Komárom „	1	1	—	1	—	—	—	—	3
Krassó „	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Mosony „	1	2	—	—	—	—	—	—	3
Pest-K.-Kún „	1	—	—	1	—	1	—	—	3
Pozsony „	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Szepes „	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Trenesén „	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Vas „	1	4	3	2	1	3	2	1	17
Varasd „	—	1	1	—	—	—	—	—	2
Zala „	3	2	3	1	—	3	—	2	14
Lajthántúl „	2	—	2	2	1	1	—	—	8
Összesen	70	36	35	21	12	16	4	16	210

Jelentés a sopronyi ipariskola állapotáról.

az 1883/84 évről.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. minister úr 1882. évi augusztus 16-án kelt 23439. sz. rendelete folytán keletkezett ipartanodai bizottság megalakulása után működését megkezdé, melynek eredménye az lön, hogy a tanoncok száma 267-ről 482-re emelkedett, és így az osztályok számát tetemesen szaporítani kellett. A tanév folyamában megnyílt az A B C és D előkészítő osztály, az A és B I. évi, a II. és III. évi tanfolyam; a szabadkézírajz pedig a haladottak részére heti 4, a kezdők részére heti 6 órában tanítatott.

Az osztályok szaporításával a tanárok száma is emelkedett: az előkészítő A osztályt Dr. Kárpáti Károly, a B osztályt Fleischhacker M. a C osztályt Posch Lajos és a D osztályt Lechner E. urak vezették, a szabadkézi rajzot Hauser Károly és Bründl Ödön tanárok tanították.

A testület többi tagjai voltak: Bella Lajos, Rösch Frigyes, Skoff Béla, Stuppacher Lajos tanárok és jelentést tevő igazgató.

A legjobb reménnyel megkezdett és buzgósággal folytatott oktatás a tanév második felében, ápril hótól fogva tetemes csökkenést mutatott, a mennyiben az iskola látogatás a beállott szebb tavaszi napokkal rendkívül hanyatlott: míg azelőtt az egyes alsóbb osztályokban a tanulók száma 60 és 70 között ingadozott, addig ápril, május és jun. hóknban nem egy osztályban a felére is süllyedt. Ezen iskola-látogatási viszonyok nálunk addig javulni nem is fognak, míg az illető iparhatóság a kötelesség érzettől áthatva, és ezen iskolánk fontosságát beismerve mindent el nem követ arra nézve, hogy a törvény szavának érvényt szerezzen. Mit használ az ipariskolák felállítása, a tanártestületek közreműködése, mıt az állam, a város, a megye, a kereskedelmi és iparkamara, az iparoktatást terjesztő egyesület anyagi, gyakran nagy áldozatokkal járó segélyezése, ha az illetők ellenséges indulattal viselkedvén az iskola irányában, erélyes executiva által a kötelesség terére nem szoríthatók.

Réméljük azonban, hogy az új ipartörvény, mely mindezen bajokat tekintetbe veszi és arról erélyesen gondoskodik, hogy az végre is hajtassék, az eddigi bajokon segíteni és az iparos oktatáson tetemesen lendíteni fog.

Az iparos iskola közvetlenül felügyelő állami közege: Szabó Károly úr, Sopron-megye kir. tanfelügyelője.

Az iskola tanügyi vezetését az ipartanodai bizottság eszközli; tagjai következő urak:

1) Soprony sz. kir. városa részéről: Kugler György, Lenk Lajos, Pósch Lajos és id. Szilvásy Márton;

2) a hereskedelmi és ipar kamara részéről: Démy Sándor, Dörfler Gy., Krausz Károly és Schneider Márton;

3) Soprony vármegye részéről: Simony Odön kir. tanácsos és alispán, Hannibal József, Bognár Géza, Szabó Károly, Takáts Dénes és Wimmer Imre;

4) az iparos oktatást terjesztő egyesület részéről: Bader G. Bergmann Ágoston, Schármár János és Schindler Ferenc;

5) a tanári testület képviselője: Bella Lajos és végre

6) a ministeri rendelet értelmében az iparisk. igazgató: Salamin Leo.

Az ipar tanoda bizottság elnöki id, Szilvásy Márton, jegyzője Pósch Lajos urak.

Az évi vizsgálatokat június hó 9. 10 és 13-án tartottuk meg az esti rendes órákban.

A jövő iskolai év szeptember hó 7-én veszi kezdetét a beiratásokkal, melyek vasárnapokon 8-tól 9 $\frac{1}{2}$ -ig, hétköznapiokon pedig szept. végeig esti 7 órakor tartatnak-

A tulajdonképeni tanítás szeptember 15-én kezdődik.

Tandíj nincsen; a beiratási díj 50 kr., melyből a szegény tanulók írás- és rajz-eszközöket kapnak.

Költségvetési kimutatás

a sopronyi iparos iskoláról az 1883/4. tanévben.

Bevétel.				Kiadás.			
Folyó szám		Egyenkint	Összesen	Folyó szám		Egyenkint	Összesen
		f o r i n t				f o r i n t	
1	Állami rendszeresített segély . . .	700	2180	1	Elők. A osztály	200	2870
2	Városi " "	700		2	" B " 	200	
3	Megyei " "	150		3	" C " 	200	
4	Keresk. iparkamarai " 	400		4	" D " 	120	
5	Tagsági díjak	200		5	Első A " 	300	
6	Beiratási díjak	30		6	" B " 	230	
7	A vallás- és közoktatási m. kir. minister ur által az ipariskola igaz- gatójának 1883 XII. 28. ígért se- gélyemelés	500	500	7	Második " 	300	
8	Fedezetlen	190	190	8	Harmadik " 	300	
				9	Szabadkézi rajz, Hauser tr. 4 óra .	200	
				10	" " Bründl " 6 " .	300	
				11	Igazgatói jutalomdíj	150	
				12	Gázvilágítás	190	
				13	Tanszerek s jutalmakra	100	
				14	Szolga fizetése	80	
	Összesen	—	2870		Főösszeg	—	2870

Soprony, 1884. június hó 23-án.

id. SZILVÁSSY MÁRTON,
ipartanodai bizottsági elnök.

SALAMIN LEO,
igazgató.

A
sopronyi vasárnapi kereskedelmi iskola

1882/83. évi

ÉRTESÍTŐJE.

B E R I C H T

der Oedenburger Sonntags-Handelsschule im Jahre 1882/83.

I.

A tanév 1883. szeptember hó 7-én a beiratásokkal vette kezdetét.

A tanári testületben, valamint a tantervben semmi változás sem történt. A tanulók száma is ugyanaz maradt, Azonban kénytelen vagyok e helyen a tavalihoz hasonló megjegyzést tenni: hogy ugyanis a tanulók minősége ez évben is olyan volt, hogy sikeres eredményt felmutatni alig tudunk; ide járúl még az is, hogy a harmadik évfolyamban, miután sokan még a második év alatt felszabadultak, az összes tanulók száma csak 4 volt.

Azon reménységnek adtunk a tavali évben kifejezést, miszerint a sopronyi kereskedelmi és iparkamara valamint a kereskedelmi testület kezdeményezése folytán ez évben a keresk. középiskola megfogna nyitadni; miután azonban eddig az ügy még csak a tárgyalás stádiumában van, nem tudom létre fog-e végre ezen

Das Schuljahr nahm am 7 Septemb. 1883. mit den Einschreibungen seinem anfang.

Veränderungen fanden weder im Lehrkörper, noch im Lehrplane statt. Die Anzahl der Schüler blieb auch dies Jahr unverändert.

Nichtumhin kann ich an diesem Orte Erwähnung zu thun, dass, da die Qualität der Schüler dieselbe geblieben ist, das Resultat im Vergleich mit dem Vorjährigen kaum ein besseres genannt werden kann; erwähnenswert ist es noch, dass da ein grosser Theil der Schüler des zweiten Jahrganges freigesprochen wurde, die Zahl der Schüler im dritten Jahrg. nur 4 betrug.

Im vorigen Jahre gaben wir jener Hoffnung Ausdruck, dass infolge der anregung der Oedenburger Handels u. Gewerbe Kammer und des Handelsstandes die Handels-Mittelschule hier endlich eröffnet werden würde; da jedoch die Angelegenheit heute noch

nevezetes, kereskedelmi köreink által várva várt intézet megnyitadni.

Hiszszük azonban, hogy az említett testületek buzgósága, a nagym. kir. vallás és közoktatásügyi ministerium jó akaratával összefogván, ezen évek óta táplált remény is, ténynyé fog válni.

nicht abgeschlossen ist, weiss ich nicht, ob dieses wichtige, von den interessirten Kreisen schon so lange ersehnte Institut im nächsten Schulj. eröffnet werden wird. Wir wollen jedoch hoffen, dass die rühmlichst bekannte Thätigkeit der benannten zwei Körperschaften im Vereine mit dem wolvollenden Schutze des Herrn Cultus und Unterrichts-Min. diese schon lange gehegte Hoffnung nächstens zur That reifen werden.

II.

A tanulók névsora s foglalkozása. — Namen und Beschäftigung der Schüler.

I. osztály. — I. Classe.

Folyó szám	Név. — Name.	Üzletcég. — Geschäftsfirma.
1	Amersin Kálmán	Gross I. divatárak keresk.
2	Bedi József	ifj. Brandl Antal fűszer „
3	Bertha Lajos	Spiegel János „ „
4	Binder János	Gross I. divatárak „
5	Csik Ödön	Galauner Antal „ „
6	Dorner József	Balassa K. „ „
7	Eipeltauer Károly	Werchowszky M. fűszer „
8	Habertha Károly	Müller P. „ „
9	Halwax Ferenc	Spiegel János „ „
10	Heitmann Rudolf	Schmidt Mátyás „ „
11	Hergovics József	Jany Ferenc divatárak „
12	Horváth József	Schügerl Sándor fűszer „
13	Jäger Ernő	Eybeck A. „ „
14	Kraus Adolf	Gallauner Antal divatárak „
15	Lindt Mihály	„ „ „ „
16	Matthis József	Schleiffer és Láng vas „
17	Nagy Kálmán	Zettel & Szöllősy posztó „
18	Puchtinger Róbert	Weisz József fűszer „
19	Sohár Jenő	„ „ „ „
20	Statz Tivadar	Szép István „ „
21	Ulrich Gyula	Rátz Ágoston vas „
22	Vida Antal	Zergényi Gy. fűszer „
23	Zavaros Ágoston	Russ B. J. „ „
24	Zimmermann Károly	ifj. Brandl Antal „ „
25	Zundl Ede	Balassa divatárak „

II. osztály. — II. osztály.

Folyó szám	Név. — Name.	Üzletcég. — Geschäftsfirma.
1	Fleischhacker Ernő	Gallauner Antal divatárak keresk.
2	Fleischhacker Jenő	Ráitz Ágost vas „
3	Fridrich István	Czeke Ágost liszt „
4	Frühwirth Károly	Tiefbrunner Tivadar divatárak „
5	Gesellmann István	Eibeck Alfred fűszer „
6	Guzmics Károly	Zergényi Gyula „ „
7	Heimler Pál	Hauer testvérek „ „
8	Hieszberger József	Schmidl Mátyás „ „
9	Hodossy Gyula	Ziegler J. G. „ „
10	Jilek Gyula	Spiegel János fűszer keresk.
11	Kreitschitz Károly	Müller Ferenc „ „
12	Purt Lajos	Graf Victor vászon „
13	Rosenzweig István	Schügerl S. fűszer „
14	Schmidt Tivadar	Lenk Samu „ „
15	Schröck Endre	Schmiedl Mátyás „ „
16	Steiner Ferencz	Prusinczky Lajos norinbergi keresk
17	Stetka Károly	Jany Ferenc divatárak „
18	Tiefbrunner S.	Willigut & Schneider „ „
19	Trinkl János	Zetl-Szöllösy poszti „
20	Vanisch Ignac	Német Kálmán fűszer „
21	Wappl Győző	Müller P. „ „
22	Wimmer József	Thiering Nandor vas „

III. osztály. — III. Classe,

Folyó szám	Név — Name	Üzletcég — Geschäftsfirma.
1	Friedrich Gyula	Hauer testvérek fűszer keresk.
2	Lukardy Tamás	Zergényi Gyula „ „
3	Schuster Nándor	Lenk Samu „ „
4	Szeyring Emil	Kováts F. A. vas „

Vizsgálatok sorrendje.

A vizsgálatok, melyekre az iskola barátai ezennel tisztelettel meghívhatnak következő sorban fognak megtartatni:

1884. évi június hó 29-én 1) az I. osztályban reggeli 10 $\frac{1}{2}$ órakor; magyar- német nyelv, földrajz, számtan; 2) a II. osztályban d. u. 2 órakor: magyar-német nyelv, könyvvitel, földrajz, számtan; 3) a III. osztályban d. u. 3 $\frac{1}{2}$ órakor: magyar-német nyelv, könyvvitel, váltójog, számtan.

Prüfungs-Ordnung.

Die Prüfungen, zu welchen die Gönner und Freunde der Schule hiermit höflichst geladen werden, finden wie folgt statt:

Am 29. Juni 1884 1) I. Classe Vormittag 10 $\frac{1}{2}$ Uhr: Ung.- deutsche Sprache, Geographie, Arithmetik; 2) II. Classe Nachm. 2 Uhr: Ung.- deutsche Sprache, Buchführung, Geographie, Arithmetik; 3) III. Classe Nachm. 3 $\frac{1}{2}$ Uhr: Ung.-deutsche Sprache, Buchführung, Wechselrecht, Arithmetik.

Jelentkezés az 1884|85 tanévre.

A felvételt óhajtok Schmidt M. keresk. testül. másod-elnök által történt felvétel után, szeptember hó 2-án az igazgatóságnál (főreáliskolai igazgatói iroda) jelentkezzenek. Ugyan e napon tartatnak meg a javító vizsgálatok is.

Soprony, 1884 június hó 26-án.

Salamin Leo,
igazgató.

Anmeldung für das Schuljahr 1884|85.

Jeder Schüler hat sich nach geschehener Aufnahme durch Herrn M. Schmidt zur Einschreibung bei Endesgefertigtem (Directions-Kanzlei der kön. Oberrealschule), am 2. September zu melden. Am 7. September finden die Corrections-Prüfungen statt.

Oedenburg, am 26. Juni 1884.

Leo Salamin,
Direktor.

VI. A tanári kar és mukodesenek kimutatasa.

Folyó szám	A tanár neve, mukodési ideje	Oszályfő	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Földrajz	Történelem	Matematika	Mértan és mértani rajz	Természet- rajz	Természet- tan	Vegytan	Biológia	Szabadkézi rajz	Latin	Szépírá	Testgyakorlat	Ének	Összes óraszám
1	Salamin Leo, kir. igazgató (1861)					IV VII 3 2														5
2	Bella Lajos, kir. r. tanár (1876)	III.		III 4				III-VIII 2 3 3						VIII 3						15
3	Fialowski Lajos dr., kir. r. tanár (1872)	VI.					I II III IV VI 2				II VI 2 2									14
4	Fleischhacker M. Frid. kir. r. tanár (1879)	I.		I VI 6 3	I 5															14
5	Gottl Rezső, kir. r. tanár (1869)								III 3			III-IV 2 2 VII-VIII 4 4								17
6	Hahnenkamp Rezső, kir. r. tanár (1871)	VII.							V-VIII 16											16
7	Hauser Károly, kir. r. tanár (1869)													II VIII 14		Ia Ib 2 2				18
8	Kárpáti Károly dr., kir. r. tanár (1873)	II.		II VII 5 3	II 3													II V-VIII 2 2		11
9	Rösch Frigyes, kir. r. tanár (1853)								I II 3 3	I II 6 3								I III-IV 2 2		15
10	Serényi Imre dr., h. tanár (1879)	V.		IV V 4 3		V VI 4 3														14
11	Skoff Béla, kir. r. tanár (1873)								IV 3	II-VIII 12										15
12	Stuppacher Lajos, kir. r. tanár (1861)				III V VII VIII 13															13
13	Ujvári Béla, kir. r. tanár (1875)	VIII		VIII 3		III-VIII 10														13
14	Ulber Mátyás, kir. r. tanár (1847)	IV.			IV 3			IV 3 VI-VIII 3 3												12
15	Wallner Ignác, kir. r. tanár (1870)										I V VII 2 2 2		V-VII 6							12
16	Albrecht János, okl. próbaéves tanár				IV VI 3 2											IV-VI 2				7
17	Köpe Dezső, okl. próbaéves tanár											VII 4	V VI 4							8
18	Kriegler Mihály, róm. kath. segédlelkész		I-VIII 7																	7
19	Stiegler Gusztáv, ev. lelkész		I-VIII 4																	4
20	Elias Miksa, isz. hittanító		I-VIII 3																	3
21	Wallner János, ének tanító																		I-III 3 V-VIII 1	4

